

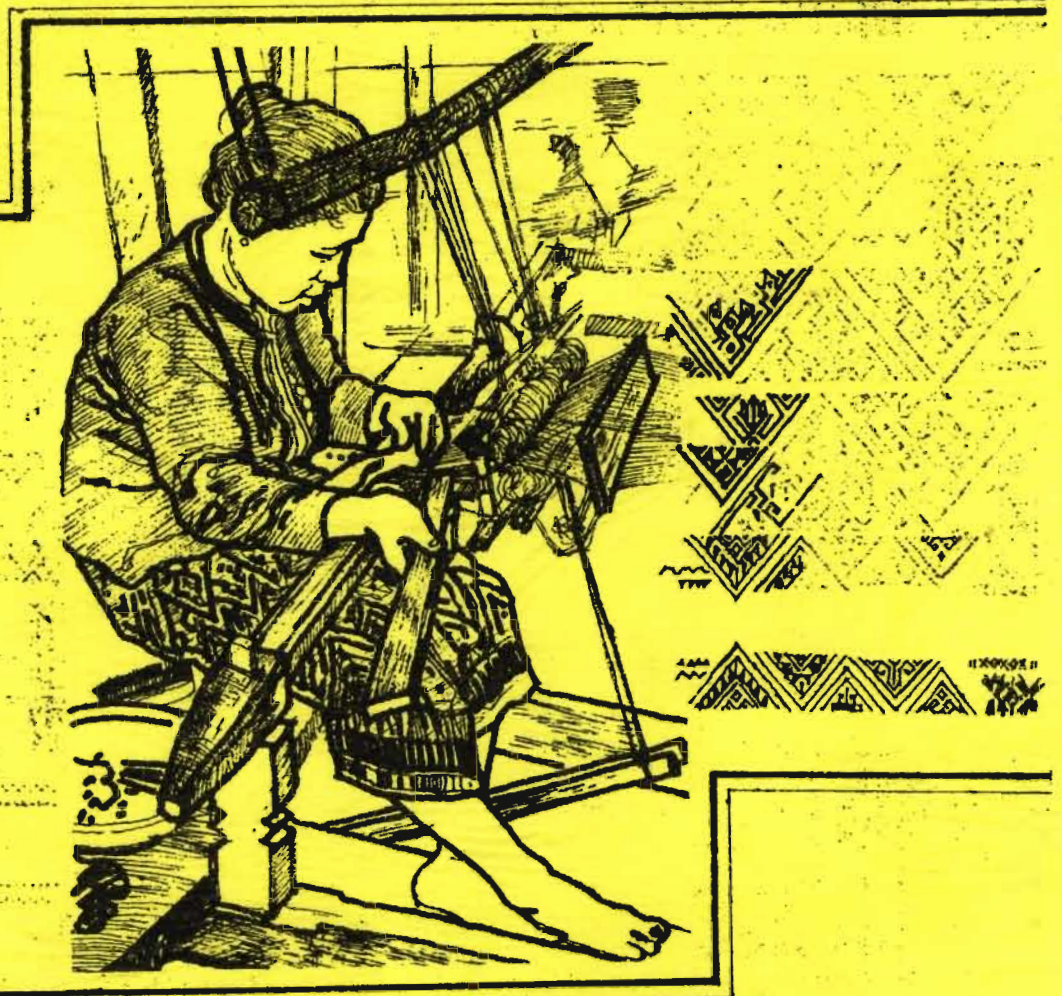
เรื่อง

รายงานการวิจัย : การทอเสดแบบ

เทคนิคการผลิตผ้าไหม

แพรวา

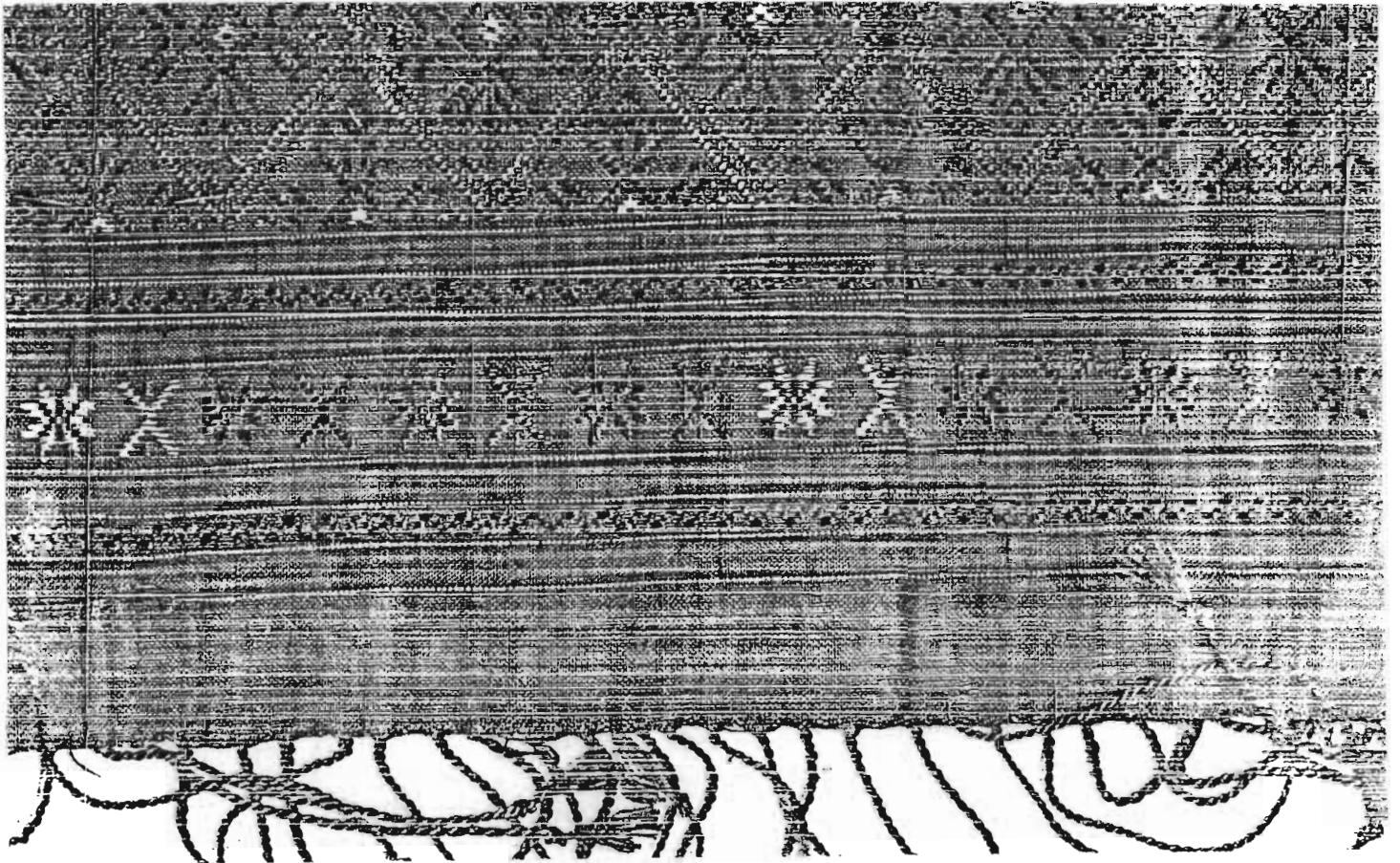
จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วชิรนทร์ ศรีรักษา
อาจารย์ สันติชัย ศรีโพธิ์
อาจารย์ เดชา ตริกาษณ์
อาจารย์ พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

รายงานการวิจัย : การทำสไลด์เทป
เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์
The Construction of a Slide-Tape
Programmed on Silken Produce Technique of Karasin

โดย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรินทร์	ศรีรักษา
	อาจารย์สันติชัย	ศรีโพธิ์
	อาจารย์มณฑา	กิติมาพันธ์
	อาจารย์พงษ์ศักดิ์	บางสะอาด

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรินทร์	ศรีรักษา	หัวหน้าโครงการ
อาจารย์สันติชัย	ศรีโพธิ์	ผู้ร่วมโครงการ
อาจารย์เดชา	ศิริภาณุ	ผู้ร่วมโครงการ
อาจารย์พงษ์ศักดิ์	ยวงสะอาด	ผู้ร่วมโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ สาธิตขั้นตอนการทอผ้าไหมแพรวาจาก คุณชายเพื่อน วาระหา ซึ่งท่านนับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการทอผ้าไหมแพรวาในหมู่บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และท่านยังเป็นประธานกลุ่มสตรีทอผ้าแพรวาของหมู่บ้านอีกด้วย ขอขอบคุณชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทุกคุ่มที่ทำให้การต้อนรับ และให้การสาธิตในการถ่ายทำสไลด์ทุกขั้นตอน ขอขอบคุณท่านผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ท่านนายอำเภอคำม่วง ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับพื้นที่ที่ศึกษา ขอขอบคุณภานัน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง ที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในการให้บริการ ในการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการถ่ายทำ การบันทึกเสียง ในการทำสไลด์ประกอบเสียงในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพล ราชวัจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณิศร ศิลลัตย์ อาจารย์เสมอศักดิ์ ภักดีรัตน์ และอาจารย์จรัญ ชัยประทุม ที่กรุณาช่วยเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและประเมินผลการผลิตสไลด์เทปให้สำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

ท้ายนี้ คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ให้การสนับสนุนทุนในการศึกษาในครั้งนี้

วัชรินทร์ ศรีรักษา และคณะ

ชื่อโครงการ การทำสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย นายวัชรินทร์ ศรีรักษา และคณะ

สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปีที่วิจัย 2536

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสไลด์เทปเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อเผยแพร่ขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวาต่อผู้สนใจทั่วไป กลุ่มประชากร เป็นชาวบ้านโพน อําเภอก้ามวาง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านหลักในการทอผ้าไหมแพรวา มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยสไลด์ประกอบคำบรรยาย เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 เรื่อง โดยจัดเรียงเนื้อหาให้ต่อเนื่อง สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง โดยมีภาพนิ่งจากสไลด์เป็นตัวช่วยในการบอกขั้นตอนต่าง ๆ ของเทคนิค และวิธีการทอผ้าไหมแพรวามีคำบรรยายจากเทปเสียงช่วยอธิบายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสร้างแบบประเมินผลการผลิตสไลด์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นแล้วนำมา วิเคราะห์และสรุปผลการสร้างเครื่องมือต่อไป

ผลการวิเคราะห์ และสรุปผลการทำสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการประเมินผลการผลิตสไลด์จากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ สรุปได้ว่าคุณภาพของสไลด์ ที่สร้างขึ้นอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถที่จะนำไปเผยแพร่ต่อไปได้

TITLE : THE CONSTRUCTION OF SLIDE-TAPE PROGRAMMED ON SILKEN
PRODUCE TECHNIQUE OF KARASIN

RESEARCHERS : MR.WACHRARIN SRIRAKSA AND STAFF

OFFICE : FACULTY OF DEUCATION KHON KAEN UNIVERSITY

PERIODS OF TIME : 1993

Abstract

The objects of this research are to produce a slide-tape on silken produce technique of Karasin province and to present the process of producing silken product to whowver intereted in this subject.

The subjects are the villagers of Ban Pon Kammuang district, Karasin province. This village is considered a main village in producing silken produce from past till now.

The instruments used in this research, we, the researcyers made all of them by ourvelves consist of; a slide with narration on silken produce technique of Karasin. We arrange the detail continuously associated with the topic. The slide introduces the steps of techniqe and the methods of producing silk. The narration shows the scplanation clearly to the amdiences. Beside this, the evaluation which is made by the experts vealutes the quality of the instuments of this research, in order to analize and summarize the useage of the intruments.

From the result of the analysis and the evaluation regarding on the silken produce technique in Karasin from many experts, we can conclude that the quality of this slide is good enough to show and present to the public.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คณะผู้วิจัย	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ 1	
1. ความสำคัญและที่มาของการศึกษา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3. ขอบเขตของการวิจัย	2
4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	3
5. ผลของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2	
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1. ข้อมูลหมู่บ้านที่มีการทอผ้าไหมแพรวา	4
2. ความเปลี่ยนแปลงของผ้าไหมแพรวา	5
3. การทอผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์	6
3.1 เทคนิคการทอผ้าแพรวา	7
3.2 อุปกรณ์การทอผ้าแพรวา	9
3.3 ลายผ้าแพรวา	16
3.4 ลักษณะผ้าแพรวาที่ดี	20
4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสไลด์เทป	22
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	24
1. การทำสไลด์ประกอบคำบรรยาย	24
2. การสร้างแบบประเมินผลการผลิตสไลด์	25
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการผลิต	26
4. การวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต	26

บทที่ 4	สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	27
1.	วัตถุประสงค์ในการศึกษา	27
2.	วิธีดำเนินการศึกษา	27
3.	สรุปผลการศึกษาและข้อคิดเห็น	28

บรรณานุกรม		29
------------	--	----

ภาคผนวก

- . บทสไลด์เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์
- . สรุปผลการประเมินผลการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญ
- . แบบประเมินผลการผลิตรายการ
- . หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

บทที่ 1

1. ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

ผ้าทอนับเป็นมรดกร่วมทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นถึงอดีตกาลแห่งวิถีชีวิตของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ในชนชาติต่าง ๆ เอเชีย นับเป็นดินแดนที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลก นักมนุษยวิทยาและสังคมวิทยาพบว่า ผู้คนในภูมิภาคแถบนี้รู้จักการทอผ้าใช้เองมาแต่ครั้งโบราณกาลเมื่อประมาณ 500 ปีก่อนคริสต์ศักราช นอกจากนั้นได้มีอิทธิพลการถ่ายทอดวัฒนธรรมข้ามแดน ซึ่งเป็นผลให้ลวดลายและสีเส้นผ้าทอคล้ายกันแล้ว การทอผ้า นับตั้งแต่การเตรียมเส้นใย การย้อมสี การออกแบบลวดลาย ล้วนเป็นงานของสตรีทั้งสิ้น แยกกันจากฝีมือเชิงช่าง ของบุรุษที่มุ่งเน้นการแกะสลักไม้และหินอย่างชัดเจน (ராஹ்ரண, 2535)

ประเทศไทยนับเป็นชาติหนึ่งในเอเชียที่นักโบราณคดีพบหลักฐานว่า พบชิ้นส่วนของผ้าในวัฒนธรรมบ้านเชียงเมื่อสมัย 700 ปีก่อนคริสตกาล แต่หลักฐานการทอผ้าเป็นอย่างไรไม่มีหลักฐานบันทึกไว้ นักค้นคว้าและนักวิชาการทั้งหลายในภูมิภาคเอเชียนี้ส่วนใหญ่หาหลักฐานได้ว่า งานทอผ้าเป็นผลงานศิลปะหัตถกรรมจากสตรี จากคำกล่าวของคนโบราณกล่าวว่า "เมื่อเสร็จหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก" ดังนั้น แต่ก่อนการทอผ้าและการผลิตเครื่องนุ่งห่มจึงเป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายหญิง รวมถึงการฝึกหัดให้รู้จักทอผ้าในครอบครัวนั้น แม้เป็นผู้ฝึกสอนให้แก่ลูกสาวให้มีความชำนาญด้วย การดำเนินวิถีชีวิตในสังคมที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของงานทอผ้าจะเห็นได้จากการใช้ผ้าทอในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานมงคลต่าง ๆ เป็นต้น

การใช้ผ้าทอในการดำเนินวิถีชีวิตนับแต่แรกเกิด เติบโต แต่งงาน จนแก่เฒ่า และตายนั้น นับได้ว่าเป็นผ้าทอพื้นบ้านตามประเพณีนิยม และยังมี การทอผ้าพิเศษ สำหรับพระมหากษัตริย์ พระราชินี เจ้าเมือง เจ้าผู้ครองนคร ข้าราชการนักฝ่ายหญิง ฝ่ายชาย การทอผ้าพิเศษเหล่านี้ช่างทอก็ได้คิดลวดลาย และเลื่อมฐานะผู้ทรงศักดิ์ด้วยสีเส้น และใยพิเศษ ยกดินเงินดินทอง กำหนดเป็นสัญลักษณ์พิเศษตามฐานะทางสังคม ผ้าทอประเภทนี้เรียกว่า ผ้าทอในราชสำนัก

นอกจากนี้ยังมีการทอผ้า เพื่อใช้ในพิธีกรรมงานบุญอันศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย ผู้ทอคิดทำขึ้นด้วยความบังดาลใจ ความศรัทธาในบุญกุศล ผ้าทอเพื่อพิธีกรรมและงานบุญอันศักดิ์สิทธิ์ที่ทอขึ้นใช้ในท้องถิ่นเมืองไทยได้แก่ผ้าทอที่ใช้ตามประเพณีทอดกฐิน งานบวช งานบุญแห่ผ้าขึ้นธาตุของชาวใต้ ผ้าทองานบุญพระเวสในภาคอีสาน ผ้าทอเพื่อใช้ห่อพระไตรปิฎก ดุงหรือธงที่ใช้ในงานบุญต่าง ๆ ผ้ากราบพระ รวมถึงผ้ายันต์ต่าง ๆ เป็นต้น

ผ้าทอทั้งหลายที่ทอใช้สอยในการดำรงชีวิต และทอขึ้นเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น แต่ละชาตินั้น นับเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นแง่มุมของวัฒนธรรม ประเพณีที่แต่ละ เชื้อชาติ แต่ละ เผ่าพันธุ์สามารถเชื่อมโยงจากอดีต มาจนถึงปัจจุบันได้ตลอดจนแสดงถึงการผสมผสานในความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมพื้นบ้านของกลุ่มชนผู้ผลิตและผู้ใช้นั้น ๆ ด้วย

การผลิตผ้าไหมแพรวาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการทอสืบทอดกันมานานหลายร้อยปี ตั้งแต่การทอเพื่อใช้เองในครอบครัว ทอเพื่อใช้ในเทศกาลงานพิธีต่าง ๆ จนมีความนิยมแพร่หลายมากขึ้น เพราะมีเอกลักษณ์ในเรื่องเทคนิคการทอ ย้อม รูปแบบ ลาย และสี ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เคยชมเชยรูปแบบ และลายผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์ ว่ามีความงามมากเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เมื่อครั้งทรงเสด็จมาศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร นอกจากนี้สำหรับทางด้านต่างประเทศ ยังเคยมีเจ้าหญิงจากต่างประเทศ เคยซื้อผ้าไหมแพรวาดังกล่าวได้เป็นสมบัติส่วนพระองค์ด้วย นับได้ว่าคุณค่าในเรื่องความงามของผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์ มิได้ยิ่งหย่อนกว่าผ้าไหมแหล่งอื่น ๆ ในภาคพื้นเอเชียใต้ (เกษร ม.ย.ป.)

สำหรับการผลิตในปัจจุบันยังผลิตในรูปแบบหัตถกรรมในครัวเรือน ซึ่งผลิตได้จำนวนน้อย แต่ใช้ระยะเวลาในการทอ ย้อม แต่ละผืนมีขั้นตอน และวิธีการผลิตสลับซับซ้อนยากแก่การจดจำ และนับวันจะมีการถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการทอลดน้อยลงทุกขณะ ถ้ามีการบันทึกขั้นตอนการผลิตในรูปแบบสไลด์ประกอบการบรรยาย น่าจะส่งผลดีต่อการเก็บข้อมูลในขั้นตอนการผลิตซึ่งสไลด์เทปสามารถเก็บไว้ได้นาน ๆ ทั้งภาพและเสียง พร้อมทั้งจะนำมาเผยแพร่ได้ทุกขณะ ซึ่ง จะส่งผลดีต่อการเผยแพร่ต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อสร้างสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.2 เพื่อเผยแพร่ขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวาต่อผู้สนใจทั่วไป

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างสไลด์ประกอบการบรรยายเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์

4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 ผ้าไหมแพรวา หมายถึง ผ้าทอด้วยมือนิยมทอด้วยไหม เดิมเป็นผ้าที่ทอไว้ใช้ในครัวเรือน มาแต่โบราณกาล ผ้าแพรวามีสีสันทดลวยวิจิตรแปลกและสวยสะดุดตามีเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัวไม่ซ้ำกับสิ่งทอใด ๆ ถ้าจะให้ความหมายผ้าแพรวาตามรูปศัพท์แล้ว แพรว หมายถึง ผ้า วา หมายถึง ความยาวของผ้า 1 วา ซึ่งมีความยาวประมาณ 2 เมตร
- ลักษณะพิเศษที่โดดเด่นของผ้าไหมแพรวาอยู่ที่ลวดลายผ้า การใช้สีสันทที่สะดุดตาประกอบกับการเลือกใช้เส้นไหมน้อย หรือไหมยอดที่มีความเลื่อม มัน วาว ประกอบเข้ากับกรรมวิธีการเก็บลาย หรือเก็บขีดแบบจก ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษชาวไทยหรือภูไท ที่อาศัยอยู่ในถิ่นเดิม คือประเทศลาว (เกษร, ม.ป.ป)
- 4.2 การทำสลิดเทบหมายถึง การสร้างสลิดประกอบคำบรรยายเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจัดเรียง เนื้อหาที่ต่อเนื่องสอดคล้องกับหัวเรื่อง โดยมีภาพนิ่งจากสลิดเป็นตัวช่วยในการบอกขั้นตอนต่าง ๆ และมีคำบรรยายจากเทบเสียงช่วยอธิบายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ผลของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ได้สลิดประกอบคำบรรยายเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 เรื่อง
- 5.2 ได้เผยแพร่ขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวาต่อผู้สนใจทั่วไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลหมู่บ้านที่มีการทอผ้าไหมแพรวา

หมู่บ้านที่ทอผ้าไหมแพรวาตั้งเดิมของจังหวัดกาฬสินธุ์คือ หมู่บ้านโพน ซึ่งปัจจุบันเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางอำเภอคำม่วง เป็นระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร ถนนลาดยางสะดวก ระยะทางห่างจากอำเภอสมเด็จ และอำเภอคำม่วง 15 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี 25 กิโลเมตร ชาวบ้านทอผ้าไหมแพรวาเกือบทุกหลังคาเรือน มีสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมแพรวาอยู่ประมาณ 60 คน ซึ่งจะรวมกลุ่มกันขายผ้าที่บ้านกาฬสินธุ์ตำบลบ้านโพน ซึ่งนับได้ว่าเป็นศูนย์จำหน่ายผ้าแพรวาในท้องถิ่นอีกด้วย

ปัจจุบันบ้านโพน ยังเป็นหมู่บ้านหลักในการทอผ้าไหมแพรวาอยู่ แต่ยังมี การทอที่บ้านหม้อบ้านใกล้เคียง เช่น บ้านโคกน้อย บ้านหนองซอแมว ต.ทุ่งคลอง อ.คำม่วง บ้านหนองช้าง บ้านจาน ต.สารภี ต.บ้านเก่า ต.ทุ่งคลอง อ.คำม่วง รวมแล้วจะมีการทอผ้าไหมแพรวาอยู่ 4-5 หมู่บ้านนี้เท่านั้น ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งถือว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีค่าของจังหวัด รายได้จากการจำหน่ายผ้าไหมแพรวาในปีหนึ่ง ๆ ชาวบ้านจำหน่ายได้ เป็นล้านบาท เป็นอย่างต่ำต่อปี ชาวบ้านที่มีอาชีพทอผ้าไหมแพรวาจึงอยู่ในฐานะดีพอสมควร เมื่อเสร็จฤดูทอผ้าทั้งหญิงและชายจะช่วยกันทอจนเรียกได้ว่าเป็นอาชีพเสริมของชาวบ้านก็ได้ ส่วนผ้าแพรวาที่มีทออยู่ต่างจังหวัดจะมีอยู่เพียงศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพแต่ละแห่งเท่านั้น (เกษร, ม.ป.ป)

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวบ้านโพน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ ของถวัล (2530) พบว่าชาวภูไทหรือผู้ไทยที่อาศัยอยู่บริเวณภาคอีสานตอนกลาง และตอนเหนือ เดิมมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองน้ำน้อยอ้อยหนูหรือเมืองแกงในแคว้นสบสองจุท ซึ่งเป็น การรวมเมืองภูไทชาว 4 เมือง เมืองภูไทดำ 8 เมือง จึงเรียกว่า "สบสองจุทหรือ สบสองเจ้าไท" ภายหลังเมืองน้ำน้อยอ้อยหนู บังเกิดการอึดคอคอยาก ชาวภูไทจึงได้อพยพมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองวัง ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของเวียงจันทน์ จนกระทั่งมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ เป็นกบฏต่อกรุงเทพฯ โดยยกทัพเข้าตีนครราชสีมา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่ทัพขึ้นปราบปรามเจ้าอนุวงศ์ และปราบได้สำเร็จปราบคาบ ทั้งยังได้กวาดต้อนชาวเมืองเวียงจันทน์รวมทั้งชาวภูไท มาอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ที่ภาคอีสานในปัจจุบัน มีการบันทึกไว้ว่า พ.ศ. 2485 แม่ทัพไทยได้ให้ชาวภูไทเมืองวังให้มาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอสหัสขันธ์ และ

อำเภอถ้ำเขียงรายณ์ คืออยู่บ้านโพธิ์ บ้านหนองยาง บ้านหนองช้าง ตำบลโพธิ์ ท้องที่อำเภอ สหัชธานี ประมาณ 300 หลังคาเรือน มีราษฎรชายหญิงรวมกันประมาณ 1,200 คน 3 หมู่ บ้าน ดังกล่าวปัจจุบันขึ้นอยู่กับอำเภอคำม่วง และกลายเป็นชุมชนผู้ไทยเก่าแก่มาจนถึงปัจจุบัน นับมาถึงปัจจุบันนี้รวมได้ประมาณ 150 ปีแล้ว ชาวภูไทสืบทอดเชื้อสายได้ถึง 3-4ชั่วอายุคน แต่น่าชมเชยที่เขาสืบทอดรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของเขาไว้ดีมาก อย่างที่เขาว่า "ฮีตมาตั้งแต่ปู่มีเหยี่ยว ฮีตมาแต่ย่ามีเหือเส" แปลว่าประเพณีมาแต่ปู่ย่ามีให้ละทิ้ง

2. ความเป็นมาของผ้าไหมแพรวา

จากการศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานด้านมานุษยวิทยา และสังคมวิทยาของนักวิชาการที่สนใจต่อลวดลายผ้าพื้นบ้านอาเซียนนั้น นักวิชาการได้พบหลักฐานว่า แหล่งกำเนิดผ้าทอ และลายผ้าทอที่เรียกว่า ลายมัดหมี่ ลายขีด ลายยกดินเงินดินทองนั้นอยู่ที่ประเทศอินเดีย ตั้งแต่ ศตวรรษที่ 8-16 (ราวีโพพรณ, 2535) กระแสการเดินทางของวัฒนธรรมนั้น ก็มาจากเส้นทางแพรวไหม และเครื่องเทศ ที่มาจากอินเดีย แล้วเผยแพร่ในบริเวณกระสุนาตรา ชาว บาหลิ อันเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย กระแสทางวัฒนธรรมที่ผ่านไป ตามเส้นทางการค้าแพรวไหม และเครื่องเทศจากหมู่เกาะสุนาตราไปสู่แหลมอินโดจีนตอนใต้ สู่แคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งเป็นถิ่นเดิมของภูไทที่ผลิตผ้าไหมแพรวาตามที่กล่าวมาแล้ว สู่อาณาจักรล้านช้าง อาณาจักรล้านนา และแคว้นเชียงตุงของพม่า

วัฒนธรรมการทอผ้าพื้นบ้านในดินแดนประเทศไทยนั้น ได้แพร่เข้าทางอาณาจักรล้านช้าง ล้านนา ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16-18 ตามหลักฐานที่อาจารย์แพทรีเซีย ซีสมแมน แน่นหนา และอาจารย์วิถี พานิชพันธ์ จากคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ค้นคว้าไว้แล้ว กระแสวัฒนธรรมที่แพร่เข้ามาสู่ดินแดนแหลมอินโดจีนอีกทางหนึ่ง คือ เส้นทางเผยแพร่ศาสนาทางบก ทั้งศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพุทธ และเส้นทางการค้าแพรวไหมทางบกจากเมืองจีนไปสู่ปากีสถาน อินเดีย และตะวันออกเฉียงอีกทางหนึ่งด้วย

ลวดลายและสีล้นบนผ้าทอพื้นบ้านที่ปรากฏอยู่บนผ้าทอไทย ทั้งผ้าฝ้าย ผ้าไหม ลายมัดหมี่ ลายตีนจก ลายขีด ที่ช่างทอ ทอใช้อยู่ที่ภูไทนี้ อาจเป็นลายผ้าทอที่ทำพบในผ้าพื้นบ้านลาว ผ้าทอพื้นบ้านจีน ผ้าทอพื้นบ้านมาเลเซีย ผ้าทอพื้นบ้านอินโดนีเซียอยู่ด้วย ซึ่งนับเป็นงานศิลปะหัตถกรรมที่ถ่ายทอดจากวัฒนธรรมข้ามแดน ซึ่งนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมร่วมกัน ประจวบเส้นใยที่โยงกันบนผืนผ้าชิ้นเช่นกัน

3. การทอผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษาค้นคว้าของ เกษร, (ม.บ.ป) พอสรุปได้ว่าผ้าไหมแพรวาเป็นผ้าที่ทอด้วยมือ นิยมทอด้วยไหม เดิมเป็นผ้าที่ทอไว้ใช้ในครัวเรือนมาแต่โบราณ มีสีล้วน ลวดลาย วิจิตรแปลก และสะดุดตา มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ซ้ำกับสิ่งทอใด ๆ ซึ่งถ้าจะแปลความหมายตามรูปศัพท์แล้ว แพรวหมายถึงผ้า และวาทหมายถึง ความยาวของผ้า 1 วา ซึ่งมีความยาวประมาณ 2 เมตร ลักษณะพิเศษที่โดดเด่นของผ้าแพรวาอยู่ที่ลวดลายผ้า การให้สีล้วนที่สะดุดตา ประกอบกับการเลือกใช้เส้นไหมน้อย หรือไหมยอดที่มีความมันวาว ประกอบเข้ากับกรรมวิธีการเก็บลาย หรือเก็บขีด แบบจกที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษชาวผู้ไท ตั้งที่กล่าวมาแล้ว

จากการศึกษาข้างต้นยังสอดคล้องกับการศึกษาของชนิษฐา (2535) ซึ่งพบว่าในภาคอีสานนั้นมีการทอผ้าอยู่ 3 รูปแบบ คือ ผ้ามัดหมี่ ผ้าขิด และผ้าจก เพื่อใช้เป็นเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง

- มัดหมี่ เป็นกรรมวิธีการทอที่มีจุดเด่นอยู่ที่การมัด ย้อม เส้นฝ้าย หรือเส้นไหม ก่อนที่จะมีการทอตามลวดลายที่กำหนด

- ผ้าขิด เป็นกรรมวิธีการทอที่ต้องใช้ไม้เก็บยกเส้นเครือ (เส้นยืน) โดยใช้ไม้ไผ่เล็ก ๆ สอดคั่นตามลวดลายที่กำหนดเหมือนกับเป็นแม่พิมพ์ มีเส้นพุ่ง เข้าไปแทนที่ไม้ไผ่แต่ละแถวจนครบ ปรากฏเป็นลวดลายยกขึ้นมาจากเส้นเครือ ซึ่งคล้ายกับการทอผ้ายกของทางภาคเหนือ ต่างกันที่การใช้วัสดุและลวดลายที่นิยม

- ผ้าจก เป็นผ้านิยมทอกันมากในกลุ่มเชื้อสายไทยลาว ไทยพวน ไทยโยนก นิยมทอหน้าแคบ เพื่อเอามาต่อเชิงผ้าชิ้น จึงเรียกกันว่าชิ้นตีนจก กระบวนการทอยุ่งยากกว่าทอผ้าขิด เพราะ เป็นผ้าที่มุ่งให้เกิดความวิจิตรสวยงามทั้งด้านลักษณะ รูปแบบ ของลวดลายและสีล้วน มีทั้งชนิดที่ทอด้วยฝ้ายและไหม บางแห่งก็ใช้ทั้งสองอย่างผสมกัน เช่น ใช้เส้นเครือเป็นฝ้าย ใช้เส้นพุ่งเป็นไหม ในแต่ละแถวจะใช้ฝ้าย หรือไหมต่างสีมาจากแทนสีพื้น เพื่อให้เกิดลวดลาย และความงดงามของสีล้วน ดอกดวงต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในลาย

ลักษณะของผ้าขิดกับผ้าจกที่พอสัง เกตได้ก็คือผ้าขิดนั้นสีของลวดลายในแถบเดียวกัน ทางเส้นพุ่งจะเป็นสีเดียวกันหมด และภายในของแต่ละลายก็จะเป็นสีเดียวกันเช่นกัน ส่วนผ้าจกจะสามารถทำให้มีลักษณะแตกต่างไปได้มากกว่า ทั้งสีล้วนของแต่ละลายในแถวเดียวกัน และสามารถสอดสี ภายในแต่ละลายได้อย่างอิสระ ตามความต้องการจึงทำให้ลายจกมีสีล้วนแพรวพราววิจิตรมากกว่าลายขิด ดังนั้นวิธีเดียวกัน แต่การใช้เวลาทอจะต่างกันมาก เนื่องจากต้องเสียเวลาในการเปลี่ยนเส้นสีต่าง ๆ ในแต่ละแถวของลายนั่นเอง

ซึ่งจากการที่บรรยายมาข้างต้นนี้ ก็เพื่อความเข้าใจตรงกันว่า การทอผ้าไหมแพรวามีกรรมวิธีในการทอแบบจกตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วโดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การทอผ้าไหมแพรวามีเทคนิคและวิธีการเก็บทอหรือลวดลายแตกต่างจากผ้าอื่น ๆ ทั้งชื่อเรียก และประโยชน์ในการใช้สอย เพราะคำว่า "แพรวา" ซึ่งเดิมเขียนว่า "แพรว" เป็นการเรียกชื่อตามภาษาถิ่นของชาวภูไท และชาวอีสานทั่วไปโดยเรียกผ้าชนิดหนึ่งที่ใช้ห่ม เเจียงไหล หรือคลุมไหล่ หรือผ้าสไบ ที่ผู้หญิงชาวภูไทใช้ในโอกาสที่มีงานเทศกาล งานบุญประเพณี หรืองานสำคัญอื่น ๆ นิยมใช้คู่กับ "แพรมน" ที่มีขนาดเล็กกว่า เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ใช้เป็นผ้าคลุมศีรษะ มวยผมหรือใช้เป็นผ้าเช็ดหน้า เนื่องจากแพรวาและแพรมน ถือเป็นผ้าที่ใช้ในโอกาสพิเศษการทอจึงต้องพิเศษตามไปด้วย คือนิยมทอด้วยผ้าไหม ซึ่งเป็นวัสดุเส้นใยที่สามารถทำได้ละเอียด ประณีต และสวยงามมีคุณค่าสมกับโอกาสในการใช้สอยมากกว่าทอด้วยเส้นฝ้ายธรรมดา

3.1 เทคนิคการทอผ้าแพรวา

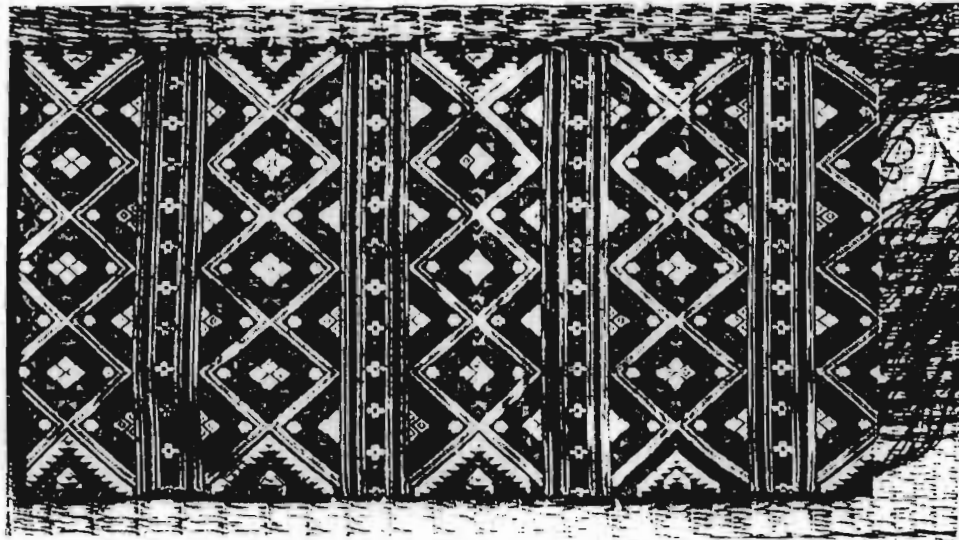
ผ้าแพรวาเป็นผ้าทอมือของกลุ่มชนชาวภูไทที่อาศัยอยู่ที่บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อพ.ศ. 2520 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จเยี่ยมพสกนิกรชาวอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทอดพระเนตรเห็นชาวผู้ไทยบ้านโพน ซึ่งแต่งกายแบบผู้ไทยคือ นุ่งผ้าถุงไหมมัดหมี่มีตีนชั้น สวมเสื้อแขนกระบอกสีดำและสีครามมีกระดุมผ่าหน้าที่ทำด้วยเหรียญสต่างค์ตลอดแนว ห่มสไบเฉียงด้วยผ้าไหมแพรวาสีแดงเหมือนกันหมด พระองค์สนพระทัยมากโปรดให้ชาวบ้านเอาเส้นไหมพระราชทานให้ทอส่งสำนักพระราชวังทันที โดยพระองค์ทรงให้ค่าแรงตอบแทนอย่างสูง จากนั้นเป็นต้นมา ผ้าไหมแพรวาจึงเป็นผ้าที่ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อนำออกเผยแพร่ได้รับความนิยมน่าอย่างสูงในหมู่ข้าราชการ ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

ผ้าแพรวาเดิมนั้นนิยมทอด้วยสีแดง สีที่ใช้เป็นสีธรรมชาติ เช่น

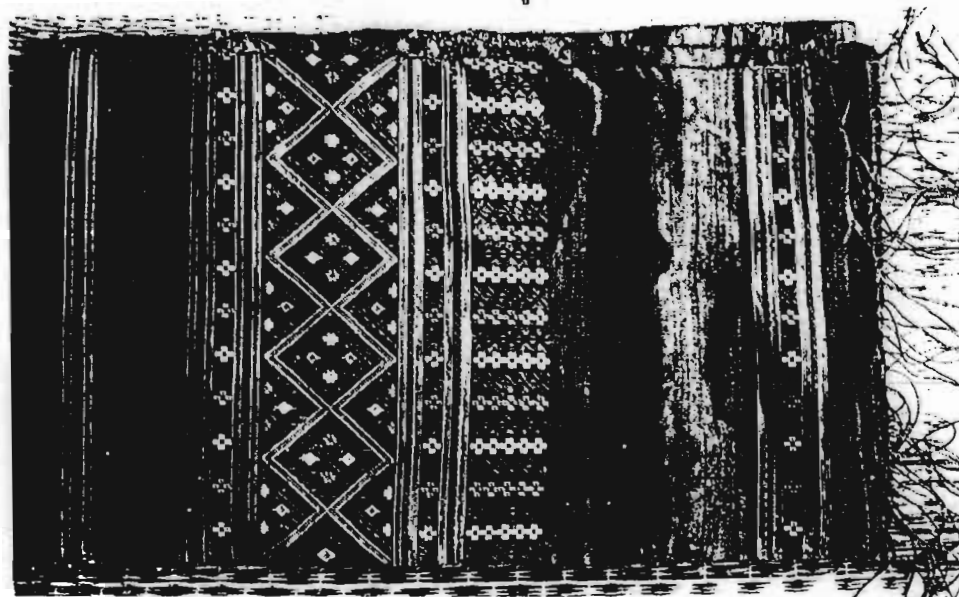
สีแดง	ได้จากครั่ง เม็ดชาตรี
สีคราม	ได้จากต้นคราม
สีเหลือง	ได้จากแก่นขนุน และขมิ้นชัน ตีนเข
สีเขียว	ได้จากเปลือกสมอ และใบหูกวาง
สีม่วงอ่อน	ได้จากลูกหว่า
สีชมพู	ได้จากต้นฝาง
สีดำ	ได้จากลูกมะเกลือ

สีที่ใช้ย้อมนานสมัยโบราณใช้สีจากธรรมชาติจาก ราก ลำต้น ใบ เปลือก แก่น เมล็ด ดอก และผล แต่ละส่วนของต้นไม้ อายุของต้นไม้ ฤดูกาล จะทำให้สีย้อมไม้เหมือนกัน นอกจากนี้

ยังขึ้นอยู่กับหน้าต่างที่ใช้ผสมสี ทำให้สีย้อมต่างไปด้วย ปัจจุบันนี้ชาวบ้านอีสานบางหมู่บ้านในหลายจังหวัดยังคงย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติอยู่ แต่ผ้าที่ทอในปัจจุบันใช้วิทยาศาสตร์มากขึ้น เพราะสะดวกสีสดใสคงทนตา มีทุกสีให้เลือกใช้และเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติหายากจึงไม่สะดวกที่จะใช้

ผ้าทอแบบดั้งเดิมของชาวผู้ไทยบ้านโพธิ์ จะเป็นการทอที่เน้นสีแดง เป็นส่วนใหญ่ และมีผ้าทอหลายประเภทจะแตกต่างกันอยู่ที่การใช้ ถึงจะเรียกชื่อเป็นผ้าแต่ละประเภท แต่ลักษณะการทอจะขาดไม่ได้ในลวดลายผ้าคือลาย แพร่วา จะอยู่ในผ้าแต่ละประเภท

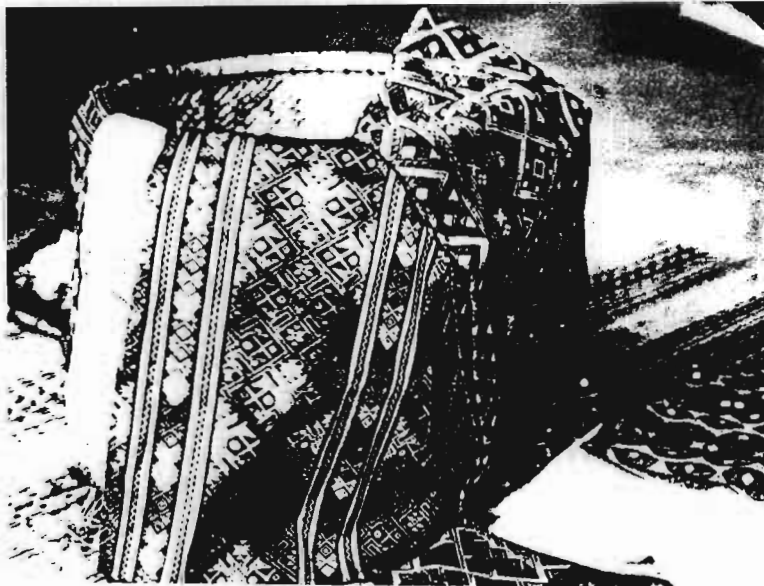

ผ้าแพรวาคเดิมการทอใช้ไหม 12 หรือ 13 หลบ นิยมทอให้มีหลายลายใน 1 ผืน ผ้าแพรวาคเดิมใช้เบี่ยงเป็นสไบทับเสื้อเพื่อใช้ในพิธีมงคลต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานเทศกาล ตามประเพณี งานบุญ สีที่นิยมที่สุด คือสีแดง เข้ม

ปัจจุบันผ้าแพรวาส่งส่วนใหญ่ เป็นการทอเพื่อส่งขายเสริมรายได้ ให้แก่ครอบครัว ลวดลายและสีสันของผ้า ตลอดจนคุณภาพของเส้นไหมถูกกำหนดมาก่อนการทอทำให้ช่างทอ ผ้า มีบทบาทเป็นเพียงผู้ทอเท่านั้น แทนที่จะ ได้สร้างสรรค์ศิลปะบนผืนผ้าอย่างครบวงจร ผ้า แพรวาจึงทอเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ จากหน้าพืดที่แคบจึง เปลี่ยนมาทอโดยใช้พืด 17-20 หลบ ความยาวของลายผ้าส่วนใหญ่จะทอเพียง 1-2 ลายในหนึ่งผืน หากทอไว้สำหรับ การตัดชุดและ เสื้อจะทอ 2 ขนาด ดังนี้

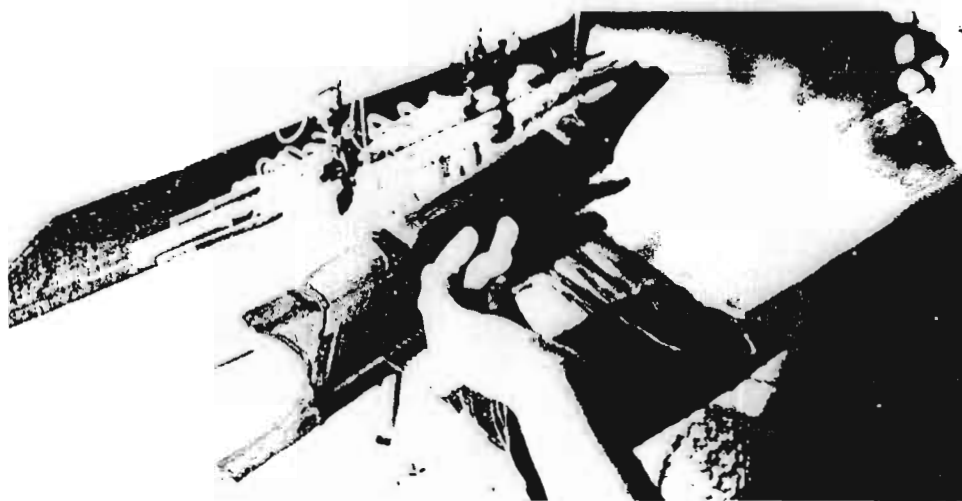
- ผ้าแพรวาที่ทอสำหรับตัดชุด (กระโปรง-เสื้อ) จะทอลายผ้ายาว 2-2.50 เมตร และในผืนเดียวกันจะทอผ้าพื้นรวมอยู่ด้วย ความยาว 2-2.50 เมตร มีทุกสีตาม ความ ต้องการ

- ผ้าแพรวาสำหรับตัดเสื้อ จะเรียกผ้าสบใหญ่ ใน 1 ผืน จะมีลายตลอดส่วน เชิงผ้า เป็นชายครุย ความยาวของผ้า ประมาณ 2-2.50 เมตร ใช้พืด 17-20 หลบ มี ให้เลือกทุกสี

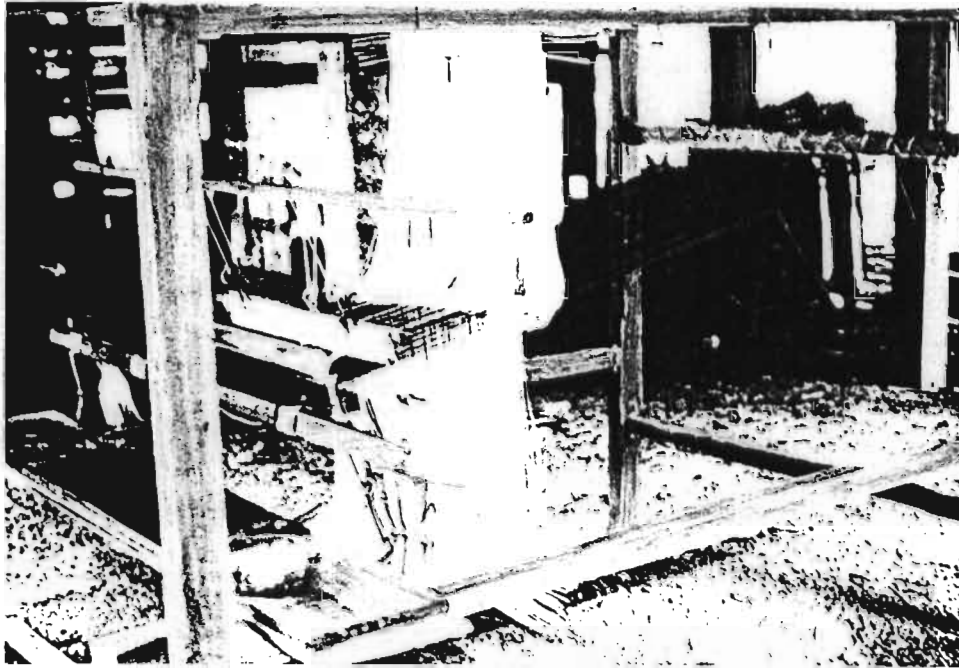

3.2 อุปกรณ์การทอผ้าไหมแพรวา ประกอบไปด้วย

1. พืด

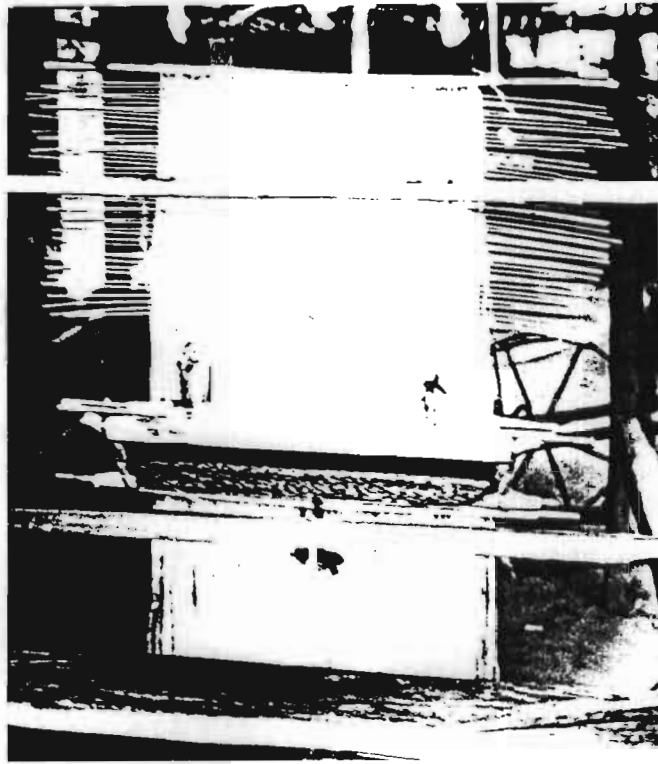
2. กิฬเย่าน (จะซึกักระตุกไม้ได้)

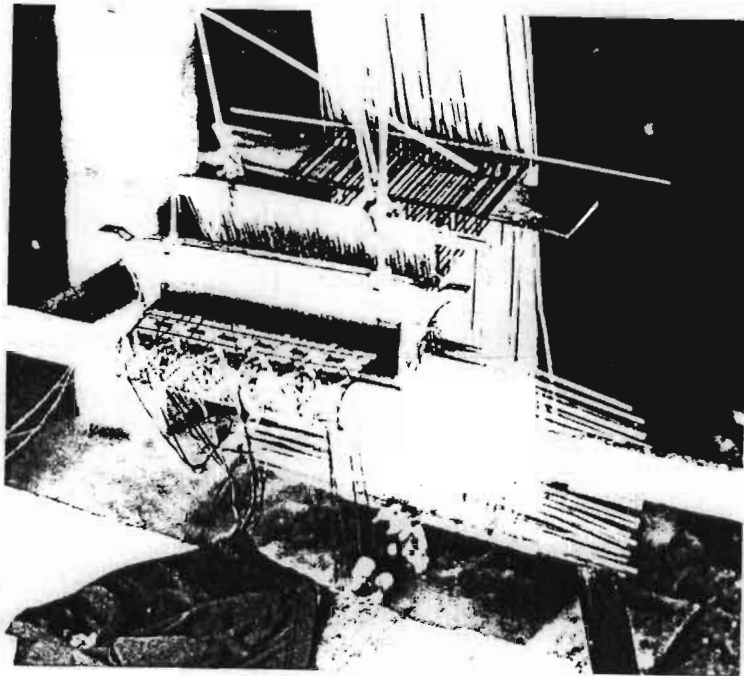
3. ไม้คานหรือไม้เฝ้าสำหรับเก็บลาย

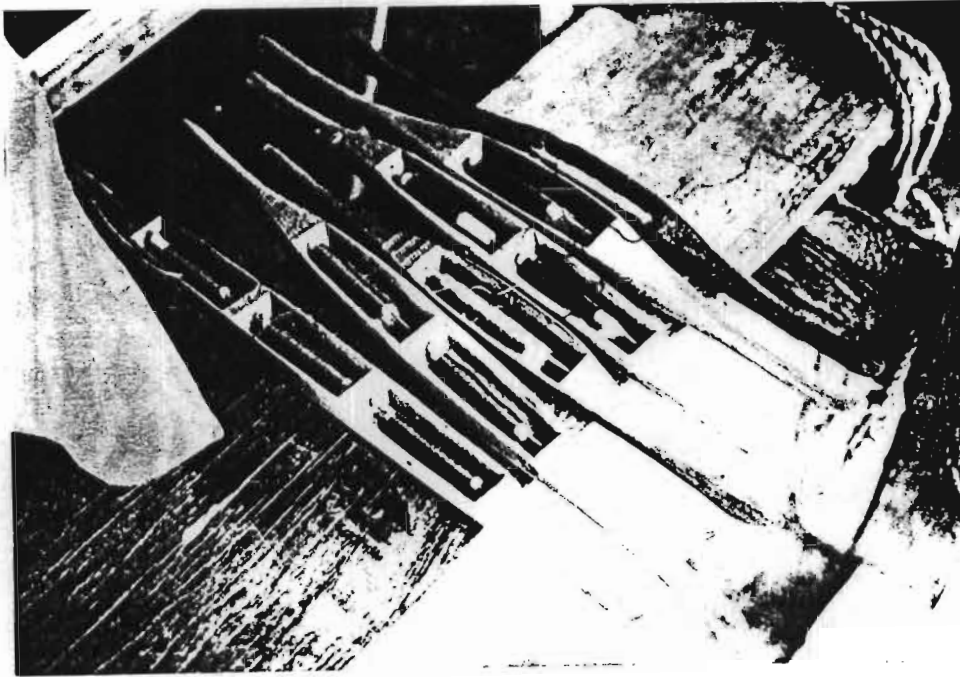
4. ไม้ตัดตะกรอลาย ปัจจุบันบางคนใช้เส้นลวดเส้นใหญ่ตัดลาย

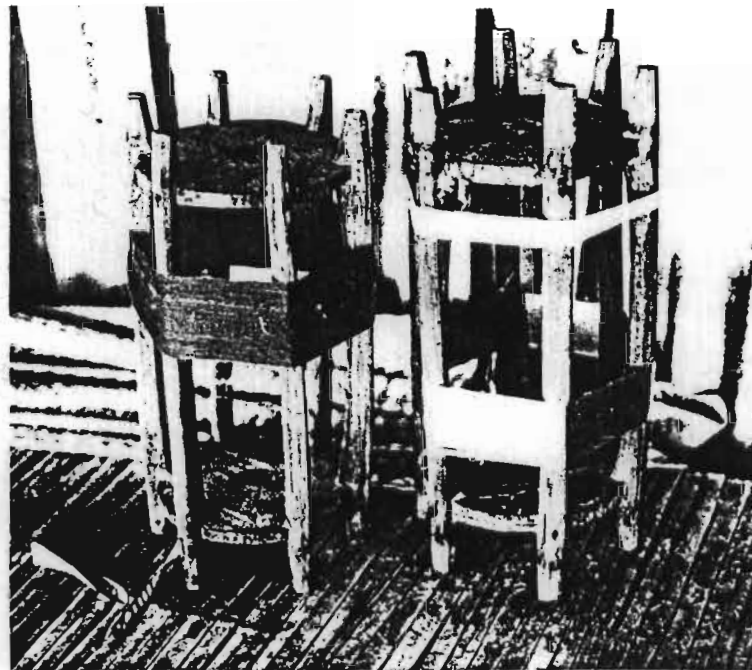
5. เขาหูกซึ่งมีทั้ง เขาเล็กและ เขาใหญ่

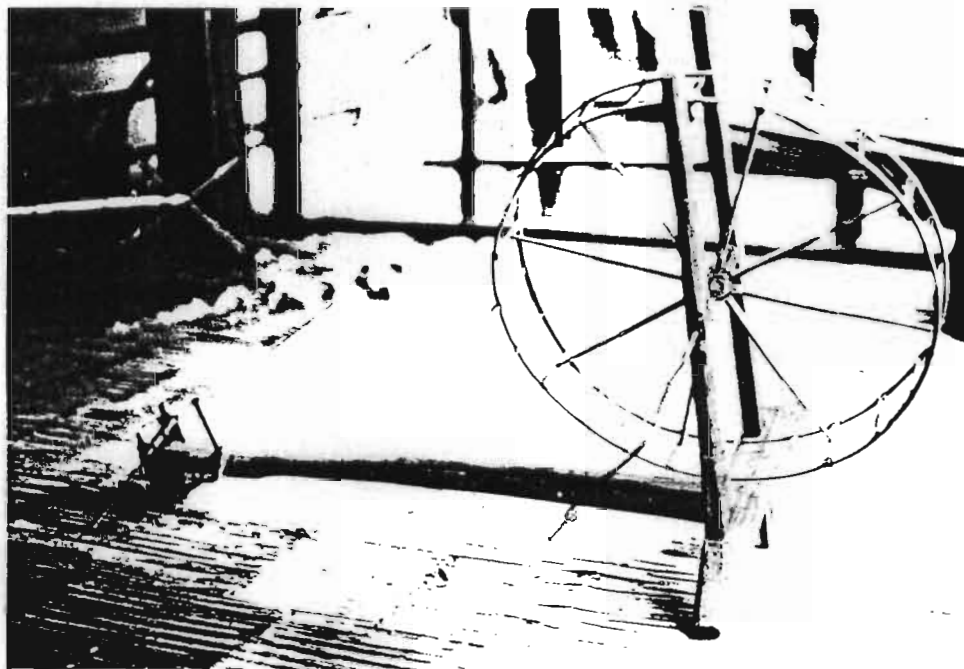
6. กระจายและหลอตตั๋ย

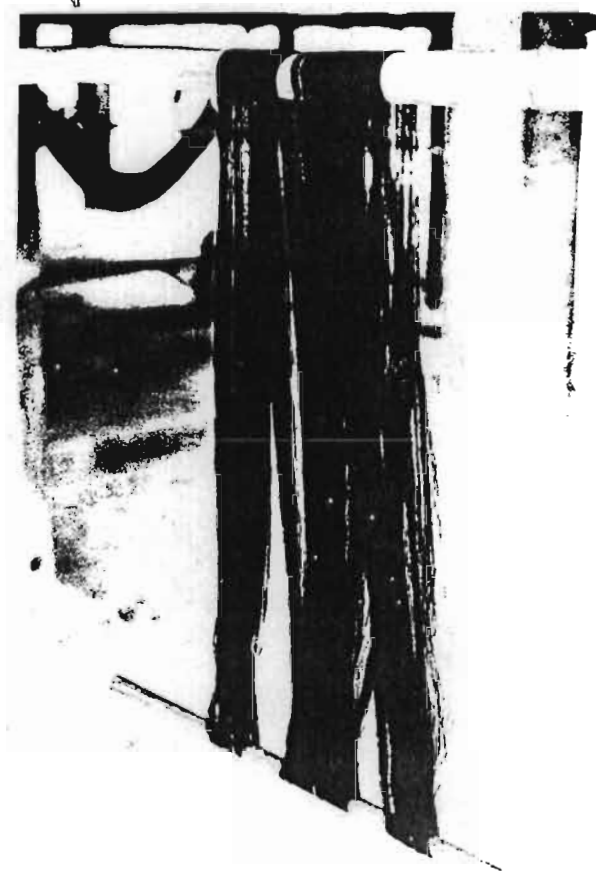
7. อัก

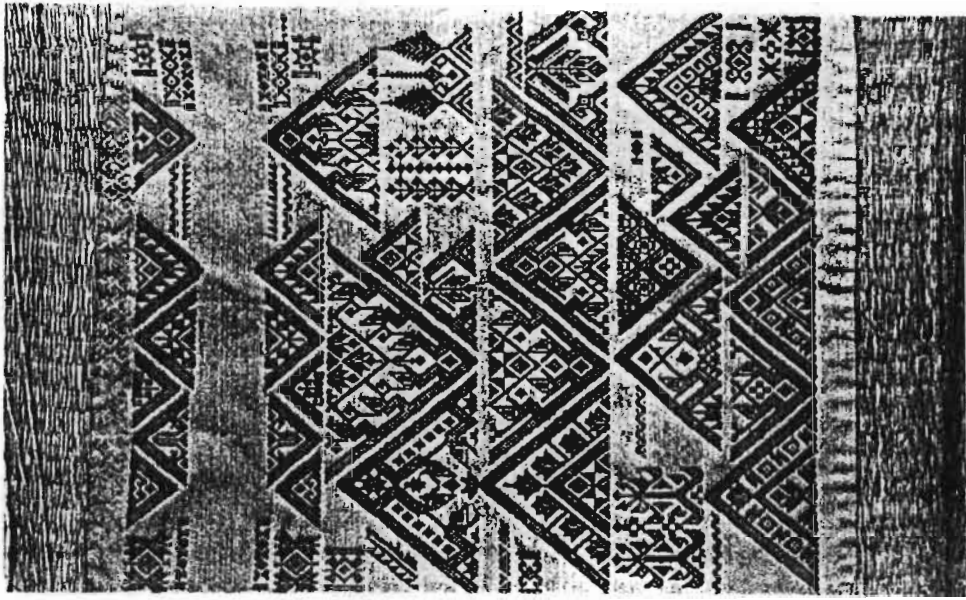
8. หลากโร เส้นไหมใส่หลอด

9. เครื่องทอ

10. ผ้าเชว (ผ้าตัวอย่างหรือผ้าแม่แบบ)

ผ้าแพรวถือว่าเป็นราชันของผ้าไหมกว่าได้ ลวดลายอันสวยงามที่ปรากฏให้เห็น นั้นเป็นวิธีการที่ใช้ความพยายามในการทออย่างวิริยะอุตสาหะ ลายชนิดที่ใช้ถือเป็นชนิดชั้นสูง (เกษร, ม.ป.ป)

ขั้นแรกเริ่มจากการย้อมไหม สิบหูก เสร็จแล้วเอาเครื่องทอเข้าตัวก็แล้วช่างทอ จะเริ่มทอตามลายผ้าต้นแบบ (ผ้าเชว) การขึ้นลายแพรวจะมีลักษณะคล้ายผ้าจกเพราะ เวลาทอจะกลับด้านหน้าของผ้าออกเพื่อให้ผู้ทอได้ับเส้นไหม และกะลายสะดวก ส่วนด้านนอกของผ้าจะอยู่ด้านล่างของหูก เวลาทอเสร็จแล้วจึงกลับข้างขึ้นมาดูลาย ลายที่ใช้ทอจะเก็บซัด และตะกรอลายที่เก็บไว้จะเปลี่ยนตามลือกผ้า หากผ้ามีหลายลายก็จะเสียเวลา มากตรงนี้เอง เมื่อขึ้นลายจะใช้ไม้ตบซัดตลอดเก็บลาย การเก็บลายแต่ละดอกจะใช้เข็ม หรือใช้นิ้วสะกิดเส้นไหมขึ้นลง (ดูแล้วคล้ายการปักผ้า) การทอจะแตกต่างจากผ้าชนิดทั่ว ๆ ไป ตรงนี้เอง คือผ้าชนิดทั่วไปไม่สามารถสลบสอดสีลายชนิดใหม่หลายสีในหนึ่งดอกลาย จะมีเพียง 2 สีเท่านั้น คือ สีของดอกลาย (ลายซัด) และสีของด้ายยืน (เครื่องทอ)ซึ่งชาวผู้ ไทยเรียกผ้าชนิดนี้ว่า "ผ้าลวง" ส่วนผ้าแพรวจะซับซ้อนมากกว่าต้องสอดสีตามดอกลาย ไรดยไม่ซ้ำกัน ดอกหนึ่ง ๆ จะมีหลายสี และในแถวเดียวกันการให้สีแต่ละดอกก็จะแตกต่างกันออกไปอีก ยิ่งสลบสีดอกมากเท่าใดยิ่งถือว่าผ้าผืนนั้นมีความประณีตมากขึ้น ราคา ก็จะต่าง กันตรงฝีมือนี้เอง

จากความประณีตในการทอเช่นนี้เองจึงยากในการลอกเลียนแบบได้ ผ้าแพรว จึงมีแหล่งกำเนิดอยู่ในวงจำกัดมีเฉพาะในจังหวัดกาฬสินธุ์ เดิมจะทอเฉพาะกลุ่มชนชาวผู้ ไทยบ้านโพน ต.บ้านโพน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ เท่านั้น แต่ปัจจุบันจะมีทออยู่ที่บ้าน โพนเป็นหลัก และมีทออยู่หมู่บ้านใกล้เคียง เช่น บ้านโคกน้อย บ้านหนองซอแง ต.โพน

อ.คำม่วง บ้านคำม่วง อ.คำม่วง บ้านหนองช้าง บ้านจาน ต.สาราญใต้ บ้านเก่าเตื่อ ต.ทุ่งตลอง อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ รวมแล้วจะมีทออยู่เพียง 4-5 หมู่บ้านนี้เท่านั้น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ถือว่าเป็นงานศิลปะที่มีค่ายิ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ รายได้จากการจำหน่ายผ้าแพรวาในปัจจุบัน ชาวบ้านจำหน่ายได้ เป็นล้านบาทเป็นอย่างต่ำต่อใบชาวบ้านที่มีอาชีพทอผ้าแพรวาจึงอยู่ในฐานะดีพอสมควร เมื่อเสร็จจากฤดูทอทั้งหญิงและชายจะช่วยกันทอจนเรียกได้ว่า เป็นอาชีพเสริมของชาวบ้าน ส่วนผ้าแพรวาที่มีทออยู่ต่างจังหวัดจะมีอยู่เพียงที่ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศเท่านั้น

ขนาดของพื้ที่ใช้ทอผ้าแพรวาจะใช้แตกต่างกันตามชนิดและประโยชน์ใช้สอยของผ้า เช่น

ผ้าเบี่ยง (ผ้าสไบเล็ก) เดิมผ้าแพรวามีขนาดเดียว คือใช้พื้ หน้า 12 หรือ 13 หลบเท่านั้น หากจะใช้เบี่ยงก็พับเป็น 2 หรือ 3 พับตามความยาวของผ้า แต่ปัจจุบันนำมาดัดแปลงใช้พื้ 8 หลบ โดยจะใช้เบี่ยงเลขหรือจะพับเพียง 2 พับตามความยาวของผ้าเท่านั้น ความยาวของผ้าเบี่ยงหรือผ้าสไบเล็กจะใช้ทอให้มีความยาวประมาณ 2 เมตรเท่านั้น ของเดิมสำหรับสุภาพบุรุษจะใช้ผ้าเบี่ยงแต่งกายเมื่อออกงานที่ค่อนข้าง เป็นทางการ ใช้คาดเอวทับเสื้อพระราชทาน

ผ้าพันคอ เป็นการทอเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้การทอจะทอโดยใช้พื้ 7-8 หลบ เช่นผ้าเบี่ยงแต่ละลายจะใช้ลายคั่นเป็นตัวผ้าส่วนเชิงผ้าพันคอจะใช้ลายแพรวา ความยาวประมาณ 1.20-1.50 เมตร

ผ้าแพรมน เป็นผ้าทอลายแพรวายนาด 12x12 หรือ 12x15 นิ้ว จะมีชายครุย 2 ด้าน เดิมทอใช้โพกศีรษะเพื่อกันแดด ตกแต่งเวลาแต่งชุดผ้าไทยครบชุด ปัจจุบันตัดแปลง มาไว้เป็นผ้าบุโต๊ะ ผ้ามัดแต่งบ้าน สีที่ใช้ดั้งเดิมก็คือ สีแดง ปัจจุบันทอได้ทุกสีตามความต้องการของตลาด

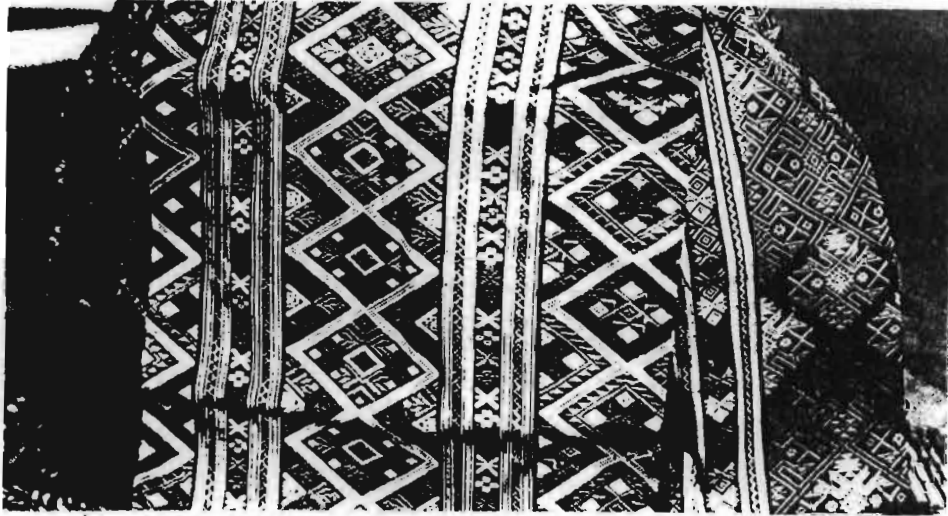

3.3 ลายผ้าแพรวา

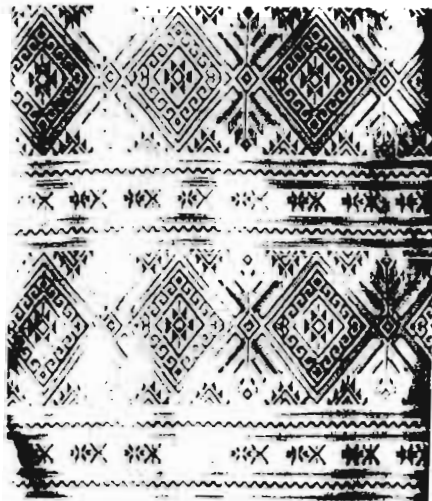
จากการศึกษาพอสรุปลักษณะลายผ้าอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มผ้าชาวภูไทที่ใช้ทอผ้าไหมแพรว่าได้เป็น 2 กลุ่ม ซึ่งได้แก่

1. ลายหลัก หรือลายดอกลาย มีดังนี้

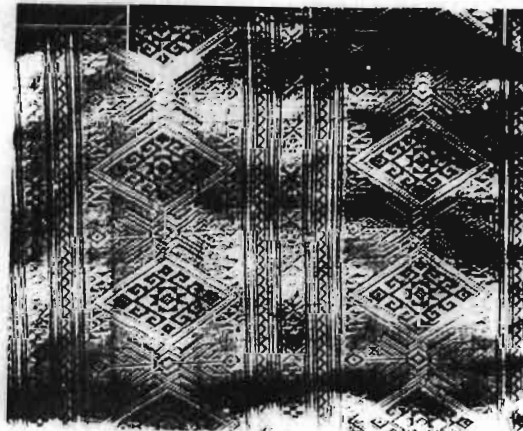
ก. ลายนาควัซุมอุมหุบตีนหมา ผสมดอกดาว ดอกแก้ว และกาบดอกแบด สำหรับลายนี้ผ้าแพรวาในปัจจุบันนิยมทอมาก เพราะผ้าทำให้ลายนี้เสร็จออกมาแล้วจะมีความสวยงาม ความสมดุลง่ายของลายอยู่ในตัวของมันเอง

ข. ลายพันมหา มีลายพันหาน้อย กับลายพันหาใหญ่ เมื่อทอลายพันมหา เป็นหลักต้องมีลายผสมเข้าไปกับลายพันหามากผสมกับลายดอกจันทร์กิ่ง ผสมลายกาบดอก แแบ ผสมกับลายดอกแก้ว (เครื่องตกแต่งในลาย) หรือเครื่องประดับลายปัจจุบันลายพันมหา เป็นที่นิยมของผู้ใช้ผ้าพอ ๆ กับลายนาค

ค. ลายกาบขอมดอกบัวน้อยผสมดอกพันมหา

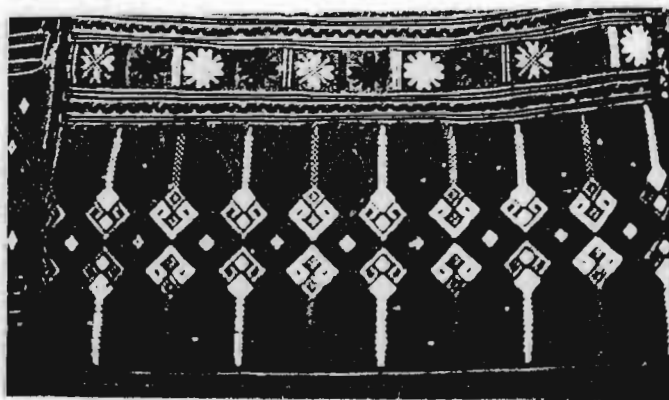
ง. ลายนาศองแซนอ้มดอกกระบานน้อยแเอาแก้ว

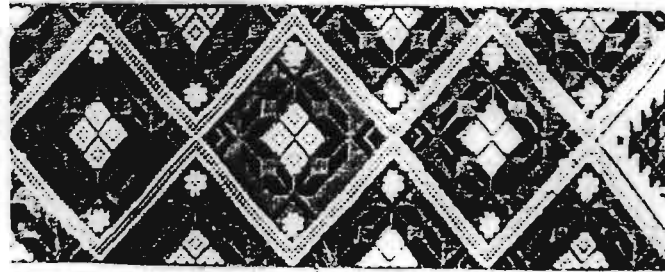
จ. ลายนาศองแซนผสมดอกพันทมหา

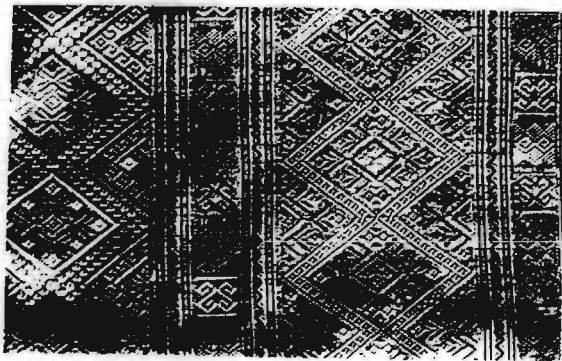
ฉ. ลายต้นสน

ซ. ลายดอกกระบวนแหวกว

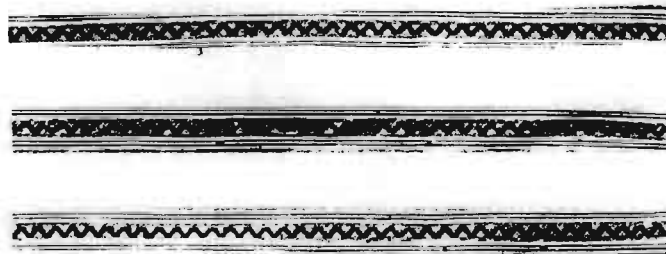

ฅ. ลายกาบดอกาบพุ่งก้านก่อง

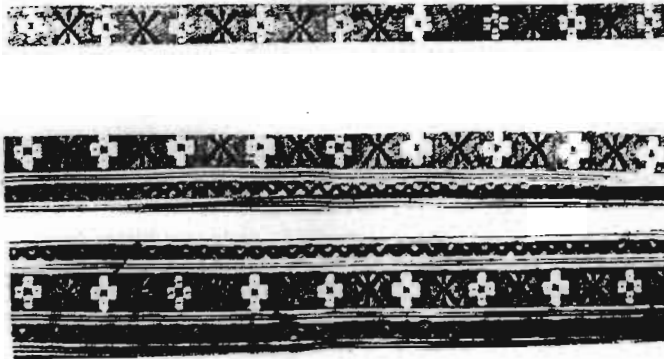

2. ลายแถบหรือลายคั่น หรือลายที่ใช้แต่งชายผ้า (ชาวผู้ไท เรียกलयนี้ว่า ดอกอ้อม) นิยมใช้ลายดังนี้

ก. ลายงูลอย 3 ไม้ ถึงงูลอย 9 ไม้ ลายนี้จะขาดไม้ได้ในผ้าแพรขาว

ข. ลายตาบั้งกับขาเซ

นอกจากนี้ยังมีแถบลายอื่น ๆ อีก เช่น

- ลายดอกหยี้น
- ลายดอกหอนอนห้องบั้ง
- ลายดอกแก้ว
- ลายดอกหยี้นสลับดอกบัว
- ลายปีกดอกชวา
- ลายดอกบัว
- ลายดอกพิกลนสมชาเซ
- ลายดอกแก้วช้ตาควาย
- ลายใบบุนก้านก่องอุมดอกสำน

3.4 ลักษณะผ้าแพรวาที่ดี มีวิธีการดูดังต่อไปนี้

1. ลายผ้า ลายสวย ลายสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน ลายไม่เขย่ง
2. สีผ้า สีสวย สีสม่ำเสมอตลอดทั้งผืนไม่มีรอยด่าง
3. เส้นไหม เป็นไหมแท้ทั้งด้ายพุ่งและด้ายยืน เส้นไหมเสมอทั้งผืน
4. พื้นผ้า มีความละเอียด เนื้อแน่น สม่ำเสมอตลอดทั้งผืน ไม่มีรอยโบริ่งบางเป็นตอน

จากเทคนิควิธีการทอที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมแพรวานี้เอง ได้มีนักวิจัยไรท์
ท่านหนึ่งได้เขียนบทกวีบรรยายถึงแพรวา ดังนี้

"แพรวา"

เหยียบไม้ชั้นยกไหม

กระสวยสอดเป็นไหมสี

ก้อยน้อยมือน้อยนี้

ค้อยคัดลายค้อยขีดลาย

ดอกดาวก็พราวดวง

ดอกต่าบั้งสลั้ระบาย

ดอกจอกดอกจันทน์กระจาย

จนดอกสำนก็แดงใส

บัวน้อยงลอยน้ำ

หางปลา วาววาวไหว

ใบบู่ก้านก่องใบ

นาคหัวจุ่มกำมบูประจัน

ก้อยน้อยสะกิดเนิ่น

เป็นลายกัณเฑาะพิน

แพร่ม้าแพรวาผัน

สะไบสาวผู้ไทยสวย

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

30 มี.ย 2535

ในบทกวีดังกล่าวผู้ประพันธ์ได้สรุปเทคนิค และวิธีการ การทอที่นับเป็นเอกลักษณ์ของการทอผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะ ยกตัวอย่าง เช่น การใช้ไม้ก้อยสะกิดเส้นไหม เพื่อสอดไหมสีต่าง ๆ ผูกดอกดวงบนเส้นยืน ให้เกิดลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้า ตามที่ผู้ทอกำหนดขึ้น นับเป็นเอกลักษณ์ในการทอที่ยากแก่การเลียนแบบ

ปัจจุบันการทอผ้า แพรวาจะทอเพื่อส่งขาย เสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวมากกว่าที่จะทอไว้สวมใส่และทอไว้เพื่อเป็นมรดกประจำวงศ์ตระกูลที่ต้องผสมผสานออกมาให้เห็นถึงรสนิยมความเชื่อ ความสามารถทางศิลปะ เฉพาะตัวบวกกับจินตนาการ โลกทัศน์ประดิษฐ์ตกแต่งเป็นศิลปะที่มีความวิจิตร ด้วยเหตุนี้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงตระหนักถึงงานผ้าประเภทนี้ในทุก ๆ ปี เมื่อพระองค์เสด็จแปรพระราชฐานประทับ ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร จะจัดให้มีการประกวดผ้าไหมชั้น ในจำนวนผ้าไหมที่ประกวดนั้นมีผ้าไหมแพรวาร่วมด้วย จึงทำให้ชาวบ้านโพน และชาวบ้านใกล้เคียงบ้านโพน ได้มีโอกาสบรรจงทอผ้าแพรวาอย่างสุดฝีมือเพื่อส่งเข้าประกวดทุก ๆ ปี เพราะถือว่า เป็น

ผ้าชนิดเดียวที่มีแหล่งทออยู่ที่เดียวในภาคอีสาน และผลิตอยู่ที่เดียวในประเทศไทย ซึ่งเป็น การผลิตในรูปแบบศิลปะหัตถกรรมในครัวเรือน ผลิตได้จำนวนจำกัด แต่ใช้ระยะเวลา มากในการทอข้อม แต่ละผืนมีขั้นตอน และวิธีการผลิตสลับซับซ้อนยากแก่การจดจำ และนับวันจะ มีการถ่ายทอดเทคนิค และวิธีการทอลดน้อยลงทุกขณะ เพราะส่วนมากใช้วิธีการแม่สอนลูก โดยการปฏิบัติจริงถ้าลูกสนใจก็จะ เป็นสิ่งที่น่ายินดี แต่ถ้าผู้รับไม่สนใจต่อไปในวันข้างหน้า นับวันจะ ไม่ค่อยมีผู้สืบทอดหรืออนุรักษ์ไว้

สำหรับการทำการศึกษาครั้งนี้เป็นการบันทึกขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวาในรูปแบบ สไลด์ประกอบคำบรรยาย ซึ่งน่าจะส่งผลดีต่อการเก็บข้อมูลในขั้นตอนการผลิตซึ่งสไลด์ เทปสามารถเก็บไว้ได้นาน ๆ ทั้งภาพและเสียง พร้อมทั้งจะนำมาเผยแพร่ได้ทุกขณะ ซึ่งจะ ส่งผลดีต่อการเผยแพร่และอนุรักษ์ต่อไปในอนาคต

4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสไลด์เทป

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างสไลด์เทปประกอบการสอนมีกว้างขวางมาก และได้ทำการศึกษาไว้หลายลักษณะ เช่น การสร้างสไลด์ประกอบเสียงจากเทป หรือจาก การบรรยายของผู้สอนเอง บทเรียนโปรแกรมสไลด์เทปสำเร็จรูป การสร้างสไลด์มัลติวีชั่น ประกอบเสียง เป็นต้น ผลจากการศึกษางานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง พบว่า การสร้างสไลด์เทป ประกอบการสอนที่ผลิตขึ้นมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันหรือดีกว่าการสอนแบบบรรยาย ซึ่งใน การทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นการสร้างสไลด์ประกอบเทป เพื่ออธิบายและให้เนื้อหาเกี่ยวกับ เทคนิคการผลิตผ้าแพรวาของ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้ จีราภรณ์ (2518) ได้สร้างบทเรียนโปรแกรมวิชา การออกแบบและตกแต่งภายใน โดยสร้างเป็นตำราแบบโปรแกรม เรื่อง ความรู้เรื่องสี และสไลด์เทปโปรแกรมเรื่องอิทธิพลของสีสำหรับนักศึกษาศิลปศึกษา จำนวน 30 คน ผล ปรากฏว่าตำราแบบโปรแกรมเรื่อง ความรู้เรื่องสีมีประสิทธิภาพ 91.06/93.86 และ สไลด์เทปโปรแกรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 สำหรับการสร้างสไลด์เทป อย่างเดียวนั้น ฤๅนะ วิสutti (2519) ได้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปวิชาประวัติ ศาสตร์ศิลป์ เพื่อใช้สอนเป็นรายบุคคล สำหรับชั้นอุดมศึกษา โดยนำไปทดลองหาประสิทธิ- ภาพกับประชากร 30 คน ได้ผล 91.16/92.64 และได้คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ของความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ต่อมาไชแสง (2520) ได้ทดลองสร้างสไลด์เทปโปรแกรมวิชาพยาบาล เรื่อง การวัดความดันโลหิต สำหรับนักศึกษาปริญญาพยาบาล แล้วนำไปทดลองหาประสิทธิภาพกับ นักศึกษาพยาบาลจำนวน 33 คน ได้ผล 91.14/97.63 และคะแนนสัมฤทธิ์ผลทาง การเรียนของนักศึกษาก้าวหน้าขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสไลด์กายานต่างประเทศนั้นก็มีผู้ทำการวิจัยอยู่หลายท่านด้วยกัน ดังเช่น Jeanne (1974) ได้ทดลองสร้างสไลด์เทปเกี่ยวกับเรื่อง การเพิ่มพฤติกรรมการปฏิบัติสุขนิสัย แล้วทดลองกับนักเรียนระดับเกรด 1 ถึง 3 จำนวน 100 คน ทดสอบก่อนเรียนโดยวิธีสัมภาษณ์ แล้วให้ศึกษาจากสไลด์เทปเป็นรายบุคคล ประมาณ 90 นาที จากนั้นจึงทดสอบหลังเรียนด้วยวิธีสัมภาษณ์เช่นเดิม ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กปฏิบัติเรื่องการแปรงฟันถูกต้องตามแบบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีเพิ่มการปฏิบัติสุขนิสัยในการล้างมือ ล้างหน้า ทูม และอาบน้ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนี้ผลการวิจัยยังได้เสนอแนะว่าสไลด์แบบโปรแกรมสร้างความเข้าใจแก่เด็กได้ดี โดยใช้เวลาน้อยในการสอน

นอกจากนี้ Robert (1975) ก็ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทดลองกับนักศึกษาทันตแพทย์ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปชนิดแบบเรียน กลุ่มที่สองเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปประกอบด้วยสไลด์แบบเทปประกอบเสียง และกลุ่มที่สามเรียนโดยฟังคำบรรยาย พบว่ากลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด คือ กลุ่มที่เรียนด้วยสไลด์เทปประกอบเสียง

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่สรุปอ้างอิงมานี้ เห็นได้ว่าการสร้างสไลด์เทปประกอบการสอนในวิชาต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น และยังสามารถลดระยะเวลาในการสอนได้มากกว่าการสอนแบบบรรยายอีกด้วย การสร้างสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งเป็นการบันทึกขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวาในรูปแบบสไลด์ ประกอบคำบรรยาย จึงน่าจะส่งผลดีต่อการเก็บข้อมูลในเรื่องดังกล่าวไว้ได้นาน ๆ ทั้งภาพและเสียง พร้อมทั้งจะนำมาเผยแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และน่าจะส่งผลดีต่อการเผยแพร่และอนุรักษ์ต่อไปในอนาคตอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้นำสรุปขั้นตอนได้ดังนี้

1. การทำสไลด์ประกอบคำบรรยาย
2. การสร้างแบบประเมินผลการผลิต
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์การผลิต

1. การทำสไลด์ประกอบคำบรรยาย

ในการทำสไลด์ประกอบคำบรรยาย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมา ข้อมูลหมู่บ้าน ประวัติผ้าไหมแพรวา เทคนิค และขั้นตอนการทอผ้าไหมแพรวา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเข้าไปในพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป
- 1.2 เลือกเนื้อหาที่เหมาะสม ที่จะนำมาทำสไลด์ประกอบคำบรรยาย ซึ่งได้คำนึงถึง เนื้อหาในลักษณะที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยเลือกรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.3 เขียนบทสไลด์ประกอบเสียง โดยนำเนื้อหามาจัดลำดับก่อนหลังในขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวา พร้อมกำหนดภาพที่ใช้ประกอบแต่ละเฟรม แล้วนำไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาด้านการผลิตสไลด์ และเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิตสไลด์ประกอบคำบรรยาย
- 1.4 ดำเนินการถ่ายทำตามบทสไลด์ที่กำหนดไว้ทั้งในสถานการณ์จริง และสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยใช้กล้องถ่ายภาพนิ่ง และฟิล์มถ่ายภาพสไลด์โดยเฉพาะ
- 1.5 นำฟิล์มสไลด์ที่ถ่ายตามบททั้งหมดมาผ่านกระบวนการล้างอัด แล้วนำภาพสไลด์แต่ละภาพมาจัดลำดับ ขั้นตอน ก่อนหลังตามบทที่กำหนด และเลือกภาพที่สื่อความหมายได้ดี มีองค์ประกอบของภาพที่สมบูรณ์ที่สุด เป็นภาพเพื่อใช้ในแต่ละเฟรมตามบทสไลด์ที่กำหนดไว้
- 1.6 นำสไลด์มาผ่านกระบวนการฉายตามขั้นตอนเพื่ออัดเสียงบรรยายลง เทปประกอบสไลด์ที่สร้างขึ้น
- 1.7 นำเทปบรรยายมาใส่สัญญาณซิงค์โคโน เพื่อช่วยในการเปลี่ยนเฟรมของภาพแต่ละเฟรมให้สอดคล้องกับเสียงบรรยายโดยอัตโนมัติ

2. การสร้างแบบประเมินผลการผลิตสไลด์

โดยผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการสร้างแบบประเมินผลการผลิตสไลด์ แล้วนำมาประยุกต์ เพื่อสร้าง เป็นรูปแบบการผลิตสไลด์โดยมีสิ่งที่มีผู้เชี่ยวชาญต้องพิจารณา ดังตัวอย่างแบบประเมินต่อไปนี้

แบบประเมินผลการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญด้าน.....

ประเมินโดย.....

วันที่.....

ชื่อรายการ : การทำสไลด์เทปเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับภาพที่	รายการที่พิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรผลิตใหม่
1.	ด้านเนื้อหา					
2.	คุณภาพของภาพ					
3.	ความสัมพันธ์ของภาพ และคำบรรยาย					
4.	ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์					
5.	ความต่อเนื่องของเนื้อหา					
6.	ระดับแรงจูงใจติดตาม ศึกษา					
7.	ดนตรีและเสียงประกอบ					
8.	ความเหมาะสมกับเวลา ในการชม					

ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของสไลด์เทปที่ผลิต และสิ่งที่ควรปรับปรุง

.....
.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการผลิต

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำสไลด์เทปในครั้งนี้ เป็นการนำเอาสไลด์เทปประกอบเสียงที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ด้านการผลิต และด้านเทคนิคต่าง ๆ ได้ชมและประเมินผลการผลิต ตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในแบบประเมินผลการผลิตรายการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต

สำหรับการวิเคราะห์การผลิตในครั้งนี้ เป็นการนำเอาผลจากการประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาวิเคราะห์สรุปผลการผลิต และข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาประมวลเป็นผลการศึกษาต่อไป

บทที่ 4

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทาสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์ คณะผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ ในการศึกษาครั้งนี้

- 1.1 เพื่อสร้างสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.2 เพื่อเผยแพร่ขั้นตอนการผลิตผ้าไหมแพรวาต่อผู้สนใจทั่วไป

2. วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ พอสรุปได้ดังนี้

- 2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่การศึกษาข้อมูลหมู่บ้าน ที่มีการทอผ้าไหมแพรวา ศึกษาความเป็นมาของผ้าไหมแพรวา การทอผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมุ่งเน้นเทคนิค ขั้นตอน และอุปกรณ์การทอผ้า สวดลายที่นิยมทอผ้าไหมแพรวา ตลอดจนศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสไลด์เทปด้วย

- 2.2 เขียนบทสไลด์ และถ่ายทาสไลด์เทปประกอบคำบรรยาย

- 2.3 เก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตด้วยวิธีการประเมินผลการผลิตสไลด์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการผลิตสไลด์ และเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิตสไลด์ประกอบคำบรรยาย

- 2.4 วิเคราะห์และสรุปผลการผลิต

เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินผลการผลิตรายการ ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ประเมินและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และสรุปผลการผลิตสไลด์เทปประกอบคำบรรยายในครั้งนี้

3. สรุปผลการศึกษา และข้อคิดเห็น

จากการที่ ผู้เชี่ยวชาญได้ชมสไลด์ เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไปแล้วนั้น ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินผลการผลิตสไลด์ พอสรุปได้ดังนี้

- 3.1 ด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านมีข้อสรุปจากผลการชมสไลด์เกี่ยวกับเนื้อหา เกี่ยวกับเรื่องราวว่าดี 2 ท่าน และดีมาก 2 ท่าน
- 3.2 คุณภาพของภาพ ผู้เชี่ยวชาญทั้งคณะมีผลการประเมินด้านคุณภาพ ของภาพแต่ละเฟรมตลอดทั้ง เรื่องว่ามีคุณภาพดี
- 3.3 ความสัมพันธ์ของภาพและคำบรรยาย ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าดี 3 ท่าน และดีมาก 1 ท่าน
- 3.4 ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สำหรับความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าดีมากทั้งคณะ
- 3.5 ความต่อเนื่องของเนื้อหา สำหรับความต่อเนื่องของเนื้อหาของสไลด์เทปเรื่องดังกล่าวผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าดีมาก 2 ท่าน ดี 1 ท่าน และพอใช้ 1 ท่าน
- 3.6. ระดับแรงจูงใจ ติดตามศึกษา ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นในการประเมินว่าดี 3 ท่าน และพอใช้ 1 ท่าน
- 3.7 ดนตรีและเสียงประกอบ ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่า ดีมาก 1 ท่าน ดี 1 ท่าน และพอใช้ 2 ท่าน
- 3.8 ความเหมาะสมกับเวลาในการชม ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่า ดีมาก 2 ท่าน และ ดี 1 ท่าน

จากการสรุปผลการประเมินหมดทุกด้านแล้ว ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่า ดีมาก 13 เสียง ดี 15 เสียง และ พอใช้ 4 เสียง ซึ่งข้อคิดเห็น สรุปได้ว่า สไลด์เรื่องดังกล่าวเหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ได้

ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ สำหรับคณะผู้วิจัยมีข้อสรุปได้ว่า การผลิตสไลด์ เทปเรื่องดังกล่าว มีเวลาจำกัด การดำเนินงานทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างรีบเร่ง ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้เกิดข้อบกพร่องขึ้นได้เกือบทุกขั้นตอนของการศึกษา ถ้ามีเวลาดำเนินการมากกว่านี้คิดว่าจะสามารถทำสไลด์เทปเรื่องดังกล่าวได้ดี และมีคุณภาพมากกว่านี้ นอกจากนี้ยังมีเรื่องของงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด ทำให้การดำเนินการศึกษาเป็นไปอย่างรอบครอบ และประหยัด การจัดทำเอกสารทำไม่ได้เต็มที่ โดยเฉพาะ เอกสารรายงานการวิจัย ถ้าจัดพิมพ์ระบบแยกสีตามความเป็นจริงของต้นฉบับแล้ว จะทำให้รายงานการวิจัยน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และง่ายต่อการทำความเข้าใจ ถ้าทางโครงการหลักมีงบประมาณที่จำกัดดำเนินการในส่วนนี้ น่าจะส่งผลดีต่อการผลิตรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- เกษร คุณแก้ว. (ม.ป.ป). ผ้าแพรวจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารอัสสาเนาเย็บเล่ม. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ : ม.ป.ท.
- ขนิษฐา สุวรรณชาติ. 2535. แพรวาสลับลีที่บ้านโพธิ์. วารสาร อ.ส.ท ปีที่ 32 ฉบับที่ 9 เมษายน 2535 หน้า 50-60.
- ไชแสง ชวศิริ. 2520. การสร้างสไลด์เทปโปรแกรมวิชาพยาบาล เรื่องการวัดความดันโลหิตสำหรับนักศึกษาปริญญาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ ตัญยานนท์. 2518. การบทเรียนโปรแกรมวิชาออกแบบตกแต่งภายในสำหรับนิสิตนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณะ วิสุทธิ์ สิมะสิงห์. 2519. การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปเรื่องวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ สำหรับชั้นอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กวิล ทองสว่างรัตน์. 2530. ประวัติผู้ไทยและชาวผู้ไทยเมืองเรณูนคร. โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- นวรรตน์ พงษ์ไพบูลย์. 2535. บทกลอน "แพรวา" ในรายการ "เขียนแผ่นดิน". ราชไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2535. ผ้าทอพื้นบ้าน ศิลปะบนผืนผ้า สายใยแห่งวัฒนธรรมอาเซียน. วารสาร อ.ส.ท ปีที่ 32 ฉบับที่ 9 เมษายน 2535 หน้า 62-70.
- Jenanne, B.M. 1974. Use of a Slide - Tape Programmed to Increase Identificatiobn of Health Behaviors. Disertation Abstracts International. Vol. 34 No.7
- Robert, C.E. 1975. An Evaluation of the Use of Programmed Instruction At Six Dental School. Disertation Abstracts International. Vol. 36 No. 3 September : 1378.

חכמת ארת

บทสไลด์ เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา
ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่	คำบรรยายและเสียงประกอบ ... ความยาว 15 นาที.
1	ดนตรี.....เทคนิคการทอผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์
2	มีการทอสีบทอดกันมาหลายร้อยปีในกลุ่มชนชาวภูไท ที่อาศัยอยู่บ้านโพน อ่าเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีวิธีการในการผลิตดังต่อไปนี้
3	วัสดุและอุปกรณ์ในการทอ ซึ่งประกอบด้วย
4	การเตรียมเส้นใยไหม โดยการปลุกหม่อนเลี้ยงไหม
5ดนตรี.....
6	เลี้ยงจันตัวไหมสุกตัวหรือแก่ตัว
7	กิน้ำตัวไหมเข้ากระจ้อ เพื่อให้ไหมทาร์ัง
8	จะได้รังไหมเพื่อนำไปทำการสาวไหมเอาเส้นใยไหมมาใช้ในการทอผ้าต่อไป
9	เครื่องมือเตรียมเส้นไหมที่มีการพัฒนามาจากรูปแบบเดิม

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
10	มีระบบพื้นเพื่อง ช่วยทดความเร็วรอบให้สูงขึ้น
11	มีการตัดแปลงรูปทรงอ้าให้เล็กลง เหมาะกับการใช้เก็บเส้นไหม สำหรับทอแพรวา
12	นำเส้นใยที่เตรียมไว้มาทำการย้อมสี
13	สีที่ใช้แต่เดิมใช้สีจากวัสดุธรรมชาติ
14	ซึ่งได้จากผลไม้ ใบไม้ เปลือกไม้ รากไม้
15	ลาตัน หรือเมล็ด โดยนำไปต้มเคี่ยวจนได้สีที่ต้องการ
16	สำหรับสีเคมีเป็นสีที่หาง่าย และสะดวกต่อการใช้ ชาวบ้านหันมานิยมใช้สีเคมีมากกว่า เพราะวัสดุธรรมชาติหาได้ยากขึ้น
17	เมื่อทำการย้อมสีเสร็จแล้ว ก็นำไปทอเส้นไหมใส่อ้าเก็บไว้
18	โดยแยกเป็นกลุ่มสีต่าง ๆ

ภาพที่	คำบรรยายและ สิ่งประกอบ
19	ทำการ เก็บชิ้นไหม
20	เพื่อให้ได้เส้นไหมพร้อมที่จะทอดต่อไป
21	นำเส้นไหมจากอ๊กมากรอใส่หลอดด้ายเก็บไว้
22	โดยใช้เวลาเป็นเครื่องมือช่วยในการกรอ
23	หลอดด้ายที่กรอได้
24ดนตรี.....
25	แล้วนำหลอดด้ายไปประกอบกับกระสวยแบบต่าง ๆ
26	เช่นกระสวยแบบหลอดเดี่ยว กระสวยสองหลอด และกระสวยสามหลอด เป็นต้น
27	ซึ่งแต่ละแบบก็จะใช้สำหรับการทอในขั้นตอนที่แตกต่างกัน

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
28	ชุดที่ดนตรี.....
29	ประกอบด้วยชุดโครงสร้างตัวก็
30	แล้วนำมาประกอบกันเป็นทีส่วนต่าง ๆ พร้อมทั้งจะชิงหูกดต่อไป
31	พิมพ์ เป็นส่วนที่ทำจากโครงสร้างไม้ มีพื้นเป็นซี่เล็ก ๆ ใช้ตีเส้นพุงให้แน่น
32	เขาหูกทำด้วยเส้นด้ายสีขาว ซึ่ง เก็บตะกรอไว้ เรียบร้อยแล้ว มีทั้ง เขาเล็ก ใช้สลับเส้นยืนขึ้นลง
33	และ เขาใหญ่ใช้สลับลายและดอกดวงต่าง ๆ เวลาทอ
34	ไม้ดาบหรือไม้เฝ้าใช้ เก็บขีดหรือลายทำจากไม้ เนื้ออ่อนปลายตัดเฉียง
35	ช่วยในการ เก็บขิดในการทอผ้าไหมแพรวา
36	หลักคั้นหูที่ใช้สำหรับคั้นเครือหูก

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
37	เครื่องหูกเป็นเส้นใยที่ผ่านการคั่นทุกแล้ว เพื่อนำไปสืบทให้เข้ากับชุดหูกต่อไป
38	ตัวอย่างลายผ้าไหมแพรวา
39	ผ้าแซว เป็นผ้าต้นแบบที่รวบรวมลายเกือบทุกลายไว้ในผืนเดียวกัน
40	ทุกครอบครัวที่ทอผ้าไหมแพรวาจะมีผ้าแซวประจำครอบครัว เพื่อเป็นลายแม่แบบประจำครอบครัวนั้น ๆ
41	เปรียบเทียบลายหลักที่มองเห็นด้านหน้าและด้านหลังของลายผ้า ซึ่งผ้าผืนหนึ่ง ๆ จะมีทั้งกลุ่มลายหลัก และลายแถบ
42	ลายหลัก ลายกาบดอกใบบูน
43	ในลายหลักจะมีลายแถบ เพื่อคั่น หรือประกอบด้านข้างลายอยู่ทั้งสองด้าน
44	ลายหลัก ลายกะปุกหรือลายกำมปู
45	ลายแถบ ลายตาบั้งขาอยู่กับลายหลัก ลายกะปุก

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
46	ลายแถบ ลายดอกบัวน้อย ซาเซ
47	ลายแถบ ลายต่าบั้ง ซาเซ
48	ลายแถบ ลายงูลอยน้ำ
49	ลายหลัก ลายกาบใบบุนก้านก่องอ้อมดอกดาว
50	ลายหลัก ลายกระบวนแอกั่ว
51	ลายหลัก ลายใบบุนก้านก่องอ้อมบัวน้อย
52	ลายกาบขออ้อมดอกแบดผสมดอกพันมหา
53	ลายกาบขออ้อมดอกบัวน้อยผสมดอกพันมหา
54	ลายกาบแบดเฉียงอ้อมดอกกระบวนแอกั่ว

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
55	ลายนาคลองแขนอุ้มดอกกระบานน้อยแหว่กั่ว
56	ลายกาบดอกกระบานแหว่กั่ว
57	กลุ่มลายหลักและลายแถบเหล่านี้ได้มาจากการ เลือกลายจากผ้าแฉวมผสมผสาน อย่าง เหมาะสม กลมกลืนทางความงามในการทอ
58	ขั้นตอนการทอผ้าไหมแพรวา
59	เริ่มต้นด้วยการนำเครื่องทอมาประกอบ เข้ากับชุดกี่
60	ชิงหูกให้ตึง
61	โดยใช้ไม้ไขว่หูกสอดคัดสลับเส้นยืนให้เป็นระ เบียบ
62	เริ่มต้นการทอโดยการทอผ้าพื้นคั่นหัวหูกก่อน โดยปล่อยชายครุยไว้ยาวพองาม สำหรับผูกบมชายครุยได้
63	ผู้ทอจะนำผ้าแฉวหรือผ้าต้นแบบมาเป็นแม่แบบลาย

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
64	เพื่อใช้ไม้ดาบหรือไม้เฝ้าตัดเก็บลายตามลายผ้าแซว
65	เก็บตลอดความยาวของหน้าทูก
66	แล้วจึงใช้ไม้ดาบหรือไม้เฝ้าขีดเล็กตั้งขึ้น เพื่อส่งถ่ายลายไปยังไม้เก็บขนาดใหญ่
67	นำไม้เก็บขนาดใหญ่สอดค้ำดเส้นยืน
68	จัดเส้นยืนให้ถ่างออกกว้าง ๆ เพื่อให้สะดวกต่อการสะกิดเส้นผูกลาย
69	การขึ้นลายแพรวาจะมีลักษณะ คล้ายผ้าจก
70	เพราะ เวลาทอจะกลับด้านในของผ้าขึ้นด้านบน
71	เพื่อผู้ทอจะได้นับเส้นไหมและกะลายได้สะดวก ส่วนด้านนอกของผ้าจะอยู่ด้านล่างของทูก
72	เวลาทอเสร็จแล้วจึงกลับด้านล่างขึ้นมาดูลายจริง เปรียบเทียบลายด้านบน และลายจริงด้านล่าง

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
73	ลายจริงด้านล่าง
74	ลายที่ใช้ทอจะ เก็บขิดและตะกรอลายเก็บไว้ เพื่อเปลี่ยนไปตามลือกผ้าของลายนั้น ๆ
75	การเก็บลายแต่ละดอกจะใช้น้ำก้อยสะกิดเส้นไหมขึ้นลง
76	คัดลายและสอดไหมสีต่าง ๆ แทนเส้นพุ่ง
77	คัดลายจนหมดแนว เส้นพุ่งแล้ว เขี่ยใบไม้สลับเส้นยืน
78	เพื่อสอดกระสวยนาเส้นพุ่งแล้วตีด้วยพินให้แน่น
79	กระสวยมีหลายลักษณะ แต่ละกระสวยก็มีหลอดด้ายหลายสีอีกด้วย
80	ซึ่งแต่ละสีก็จะสอดผูกกับดอกหรือลายสีต่าง ๆ โดยดึง เส้นด้ายให้ยาวเพื่อผูกดอกต่าง ๆ ให้พอดีกับลายนั้น ๆ
81	จากนั้นก็ใช้น้ำก้อยหรือใช้ เข็มถักผ้าคัดลายตามเทคนิควิธีการเดิม

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
82	การสอดสีตามดอกลายต่าง ๆ ทำโดยไม่ซ้ำกันในดอกดวงหนึ่ง ๆ จะมีหลายสี ซึ่งแต่ละสีจะสอดเข้าไปโดยหลอดด้าย เพื่อทำการผูกลายกับดอกดวงสีต่าง ๆ
83	ในแต่ละแถวจะให้สีแต่ละดอกแตกต่างกันได้ ยิ่งสลับสีดอกมากเท่าใดยิ่งถือว่าผ้าผืนนั้นมีความประณีตมากขึ้นเท่านั้น
84	การเปลี่ยนล็อกผ้า หรือแนวลายผ้า จะทำโดยเปลี่ยนไม้เก็บตะกรอลาย จากบนลงล่าง หรือจากล่างขึ้นบน
85	การทอจะทาสลับกับการเก็บชิตลายไปเรื่อย ๆ หรือถ้าผู้ทอมีความชำนาญมากก็ไม่จำเป็นต้องคูผ้าแซวกก็ได้ จะผูกลายเอง โดยการนับเส้นยืนให้สอดคล้องกับลายนั้น ๆ
86	การจัดวางลายขึ้นอยู่กับการวางรูปแบบของผ้า เช่นผ้าแพรวา ผ้าสะไบ ผ้าพื้น เป็นต้น
87	การทอจะดำเนินต่อไปตามเทคนิควิธีการเดิม
88	โดยใช้นิ้วสะกิดเส้นยืน เพื่อผูกดอกดวงสีต่าง ๆ และใช้กระสวยนำหลอดด้าย หลากสีทั้งกระสวยหลอดเดี่ยว และหลอดคู่สอดนำเส้นพุ่งสลับเส้นยืนคัคลายและผูกลายไปเรื่อย ๆ
89	จนได้ความยาวของผ้าตามลักษณะผ้านั้น ๆ
90	แล้วคลี่ออกจากชุดทอ และตัดให้เหลือชายครุยยาวพอประมาณ

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
91	ผูกปมโดยการพันให้เป็นปม ๆ ตลอดแนว เชิงชายผ้าทั้งสองด้าน
92	ซึ่งนับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของผ้าไหมแพรวาของกาฬสินธุ์
93	เมื่อตกแต่ง เรียบร้อยแล้วก็พับเก็บในที่เก็บต่อไป
94ดนตรี.....
95	การจำหน่าย ชาวบ้านจะจำหน่ายแบบตกลงราคา
96	ผ่านกลุ่มทอผ้าไหมแพรวาในหมู่บ้าน
97	หรือกลุ่มแม่บ้าน
98	อาจนำไปออกร้านตามเทศกาลต่าง ๆ
99	หรือส่งขายตามร้านขายสินค้าพื้นเมืองประจำจังหวัดต่าง ๆ นับเป็นการเสริมรายได้ให้กับครัวเรือนได้เป็นอย่างดี

ภาพที่	คำบรรยายและ เสียงประกอบ
100	การใช้ผ้าไหมแพรวากับวิธีการต่าง ๆ ของชาวบ้าน เช่น ประเพณีการบายศรีสู่ขวัญ
101	การใช้ผ้าสะไบ เบี่ยงไปทาบชุดักบาตร
102	ใช้กับเทศกาลงานบุญต่าง ๆ
103	การใช้ผ้าแพรมนคลุมหัว
104ดนตรี.....
105	<p>.....ดนตรี.....เหยียบไม้ขึ้นยกไหม กระสวยสอดเป็นไหมสี ก้อยน้อยมือน้อยนี้ ค่อยคัดลายค่อยขีดลาย ดอกดาวก็พราวดวง ดอกต่าบั้งสลับ ระบาย ดอกจอกดอกจันทน์กระจาย จนดอกสีนํ้าก็แดงใส บัวน้อยงูลอยน้ำ หางปลาวาวะวาวไหว ใบบุนก้านก่องใบ นาคหัวจุ่มก้ามปูประจัน ก้อยน้อยสะกิดเน้น เป็นลายพันมหาพัน แพรผ้าแพรวาผัน สะไบสาวผู้ไทยสวย</p> <p>จากบทกวีของคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ที่แต่งเกี่ยวข้องกับผ้าไหมแพรวาของกาฬสินธุ์ เมื่อปี พ.ศ. 2535</p>
106สวัสดี.....

สรุปผลการประเมินผลการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อรายการ : การทำสไลด์เทปเรื่องเทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รายการที่พิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรผลิตใหม่
1.	ด้านเนื้อหา	//	//			
2.	คุณภาพของภาพ		////			
3.	ความสัมพันธ์ของภาพ และคำบรรยาย	/	///			
4.	ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	////				
5.	ความต่อเนื่องของเนื้อหา	//	/	/		
6.	ระดับแรงจูงใจติดตาม ศึกษา		///	/		
7.	ดนตรีและเสียงประกอบ	/	/	//		
8.	ความเหมาะสมกับเวลา ในการชม	///	/			
	รวม	13	15	4		

แบบประเมินผลการผลิตจากน้ำเขียวชาญด้าน.....
 ประเมินโดย... *ภก.กมลพร งามสิน*.....
 วันที่... *22 ก.ย. 36*.....

ชื่อรายการ : การทำสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รายการที่พิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรผลิตใหม่
1.	ด้านเนื้อหา	✓				
2.	คุณภาพของภาพ		✓			
3.	ความสัมพันธ์ของภาพ และคำบรรยาย		✓			
4.	ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	✓				
5.	ความต่อเนื่องของเนื้อหา	✓				
6.	ระดับแรงจูงใจดึงดูดตาม ศึกษา		✓			
7.	ดนตรีและเสียงประกอบ	✓				
8.	ความเหมาะสมกับเวลา ในการชม	✓				

ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของสไลด์เทปที่ผลิต และสิ่งที่ควรปรับปรุง

.....

(ลงชื่อ).....

ภก.กมลพร งามสิน
ภก.กมลพร งามสิน

แบบประเมินผลการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญด้าน.....

ประเมินโดย นางสาววิมลรัตน์ นิลรัตน์

วันที่ 22 ก.ย. 36

ชื่อรายการ : การทำสไลด์เทปเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รายการที่พิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรผลิตใหม่
1.	ด้านเนื้อหา	✓				
2.	คุณภาพของภาพ		✓			
3.	ความสัมพันธ์ของภาพ และคำบรรยาย	✓				
4.	ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	✓				
5.	ความต่อเนื่องของเนื้อหา	✓				
6.	ระดับแรงจูงใจติดตาม ศึกษา		✓			
7.	ดนตรีและเสียงประกอบ		✓			
8.	ความเหมาะสมกับเวลา ในการชม		✓			

ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของสไลด์เทปที่ผลิตและสิ่งที่จะปรับปรุง
...โปรดเขียนลงในช่องว่างด้านล่างนี้
.....
.....

(ลงชื่อ) นางสาววิมลรัตน์ นิลรัตน์
(นางสาววิมลรัตน์ นิลรัตน์)

แบบประเมินผลการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญด้าน... 6

ประเมินโดย... ศ.นพ. ศ.ลลิตชัย

วันที่... 22 กย '76

ชื่อรายการ : การทำสไลด์เทปเรื่องเทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของ จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รายการที่พิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรผลิตใหม่
1.	ด้านเนื้อหา		✓			
2.	คุณภาพของภาพ		✓			
3.	ความสัมพันธ์ของภาพ และคำบรรยาย		✓			
4.	ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	✓				
5.	ความต่อเนื่องของเนื้อหา			✓		
6.	ระดับแรงจูงใจติดตาม ศึกษา			✓		
7.	ดนตรีและเสียงประกอบ			✓		
8.	ความเหมาะสมกับเวลา ในการชม	✓				

ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของสไลด์เทปที่ผลิต และสิ่งที่ควรปรับปรุง

.....

.....

(ลงชื่อ)

(ศ.นพ. ศ.ลลิตชัย)

แบบประเมินผลการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญด้าน.....

ประเมินโดย... นพอลวิชัย ชัยประทุม

วันที่..... 22.07.2536

ชื่อรายการ : การทำสไลด์เทปเรื่อง เทคนิคการผลิตผ้าไหมแพรวา ของจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รายการที่พิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ควรผลิตใหม่
1.	ด้านเนื้อหา		✓			
2.	คุณภาพของภาพ		✓			
3.	ความสัมพันธ์ของภาพ และคำบรรยาย		✓			
4.	ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	✓				
5.	ความต่อเนื่องของเนื้อหา		✓			
6.	ระดับแรงจูงใจติดตาม ศึกษา		✓			
7.	ดนตรีและเสียงประกอบ			✓		
8.	ความเหมาะสมกับเวลา ในการชม	✓				

ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของสไลด์เทปที่ผลิต และสิ่งที่ควรปรับปรุง

.....
.....

(ลงชื่อ) นพอลวิชัย ชัยประทุม
นพอลวิชัย ชัยประทุม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โทร 1237

ที่ ทม 0505.9/พิเศษ วันที่ 20 มิถุนายน 2536

เรื่อง ขอดำเนินการตั้งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและประเมินผลการผลิตรายการ

เรียน คณบดี ผ่านรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์

ด้วย นายวัชรินทร์ ศรีรักษา และคณะฯ ได้ทำการศึกษาและวิจัยหัวข้อ "การทำสไลด์เทปเรื่องเทคโนโลยีการทอผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์" โดยได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งขบวนการศึกษาครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ขอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินผลการผลิตสไลด์เทปเรื่องดังกล่าว เพื่อให้การศึกษานี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขออุทธรณ์แต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและประเมินผลการผลิต คือ

1. ผศ. สุเมท ราชวิจิตร
2. ผศ. คณิศ คีรีพัฒน์
3. อาจารย์สร้อย ชัยประทุม
4. อาจารย์เลมอศักดิ์ กักจรรย์

ซึ่งทุกท่านเป็นอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และลงนามในหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้ ตั้งแต่วันที่
พระคุณยิ่ง

(นายวัชรินทร์ ศรีรักษา)
หัวหน้าโครงการฯ

ท. ๖, ๒๕๓๖

๒๕ ๒๕
๒) ๒๕๓๖